

Onko hirvenpyyntilupien nykyinen anomis- ja myöntämisprosessi selkeä ja tarkoituksenmukainen riistanhoitoyhdistysten hallitusten näkökulmasta?

Leena Petäjistö, Jukka Aarnio, Ashley Selby ja Sauli Härkönen

Metlan työraportteja / Working Papers of the Finnish Forest Research Institute -sarjassa julkaistaan tutkimusten ennakkotuloksia ja ennakkotulosten luonteisia selvityksiä. Sarjassa voidaan julkaista myös esitelmiä ja kokouskoosteita yms.

Sarjassa ei käytetä tieteellistä tarkastusmenettelyä. Kirjoitukset luokitellaan Metlan julkaisuominnassa samaan ryhmään monisteiden kanssa.

Sarjan julkaisut ovat saatavissa pdf-muodossa sarjan Internet-sivuilta.

<http://www.metla.fi/julkaisut/workingpapers/>
ISSN 1795-150X

Toimitus

PL 18
01301 Vantaa
puh. 010 2111
faksi 010 211 2101
sähköposti julkaisutoimitus@metla.fi

Julkaisija

Metsäntutkimuslaitos
PL 18
01301 Vantaa
puh. 010 2111
faksi 010 211 2101
sähköposti info@metla.fi
<http://www.metla.fi/>

Tekijät Petäjistö, Leena, Aarnio, Jukka, Selby, Ashley & Härkönen, Sauli			
Nimeke Onko hirvenpyyntilupien nykyinen anomis- ja myöntämisprosessi selkeä ja tarkoituksenmukainen riistanhoitoyhdistysten hallitusten näkökulmasta?			
Vuosi 2009	Sivumäärä 37	ISBN 978-951-40-2152-7 (PDF)	ISSN 1795-150X
Yksikkö / Tutkimusohjelma / Hankkeet Vantaan toimintayksikkö / Hirvieläinten yhteiskunnalliset ja metsätaloudelliset vaikutukset alueittain 3429			
Hyväksynyt Juho Matala, vastuututkija, 28.1.2009			
Tiivistelmä <p>Metsästyslain perusteella hirvenpyynti on asetettu pyyntiluvanvaraiseksi toiminnaksi. Hirvikannan säätelyjärjestelmän kannalta riistanhoitopiirit ovat pyyntilupien myöntäjinä keskeisessä asemassa, mutta oma tärkeä roolinsa on myös riistanhoitoyhdistyksillä, jotka laativat omat lausuntonsa pyyntilupahakemuksiin. Riistanhoitoyhdistykset toimivat riistanhoitopiirien ohjauksen ja valvonnan alaisuudessa.</p> <p>Hirvenmetsästyksen pyyntilupakäytäntöä on viime aikoina arvosteltu siksi, että se ei enää vastaisi sille asetettuja nykypäivän vaatimuksia ja monesti sitä on ehdotettu yksinkertaistettavaksi. Keskusteluissa on myös esitetty kysymyksenä, että onko säätelyjärjestelmä ajanmukainen, toimiva ja läpinäkyvä.</p> <p>Tutkimuksessa tarkasteltiin pyyntilupajärjestelmän toimivuutta riistanhoitoyhdistysten hallitusten näkökulmasta. Siinä selvitettiin yhdistysten jäsenten mielipiteitä nykyisestä hirvenpyyntilupien anomis- ja myöntämisprosessista. Lisäksi selvitettiin hallitusjäsenten tietolähteitä ja tiedon välittämistä eri sidosryhmille, nykyisin käytävien sidosryhmäneuvottelujen merkitystä, sekä hallitusten jäsenkoostumusta. Tutkimus tehtiin kirjekyselynä, joka osoitettiin joka toisen riistanhoitoyhdistyksen hallitusjäsenille. Kyselyn vastausprosentti oli 77.</p> <p>Hallitusjäsenet ovat suhteellisen tyytyväisiä nykyiseen pyyntilupajärjestelmään, eikä suuria muutoksia nykyjärjestelmään toivota. Varsinaisen pyyntilupaprosessin katsotaan yleensä sujuvan ongelmitta. Tutkimuksen tulokset osoittivat kuitenkin, että prosessi kaipaisi selkiyttämistä ja ohjeistamista. Se etenee riistanhoitopiireissä toisistaan poikkeavasti ja samassakin riistanhoitopiirissä prosessin tulkittiin etenevän monella eri tavalla. Yhdessäkään riistanhoitopiirissä eivät kaikki vastaajat olleet samaa mieltä sen etenemisestä. Selkiyttämisen lisäksi tiedottaminen prosessin kulusta olisi hoidettava avoimemmin.</p> <p>Riistanhoitoyhdistysten hallitusjäsenet saivat omasta mielestään suhteellisen hyvin tietoa oman päätöksentekonsa tueksi. Hirvikannan koon, kehityksen ja tiheyden suhteen hallitusjäsenet ilmoittivat kuitenkin tärkeimmäksi tiedonlähteekseen oman seuransa, sen jäsenet sekä omat havaintonsa. Päätöksenteon tukena tällaiset tietolähteet ovat subjektiivisia ja jäsenten olisi tukeuduttava enemmänkin esimerkiksi riistanhoitopiirin välittämään tietoon. Tiedonkulussa oli kuitenkin eroja riistanhoitopiireittäin.</p> <p>Riistanhoitopiirien järjestämiä sidosryhmäneuvotteluja riistanhoitoyhdistysten hallitusjäsenet eivät tunteneet kovin hyvin. Vain neljännes vastanneista oli itse ollut mukana neuvotteluissa. Sekä käytännön tuntemisessa että osallistumisessa oli eroja riistanhoitopiireittäin. Suurin osa kaikista vastanneista piti neuvotteluja kuitenkin tarkoituksenmukaisina.</p>			
Asiasanat riistanhoitoyhdistykset, hirvenpyyntilupa, hirvenmetsästys			
Julkaisun verkko-osoite http://www.metla.fi/julkaisut/workingpapers/2009/mwp112.htm			
Tämä julkaisu korvaa julkaisun			
Tämä julkaisu on korvattu julkaisulla			
Yhteydenotot Leena Petäjistö, Metsäntutkimuslaitos, PL 18, 01301 Vantaa. Sähköposti leena.petajisto@metla.fi			
Bibliografiset tiedot			
Muita tietoja			

Sisällys

Alkusanat	5
1 Johdanto.....	6
1.1 Tausta.....	6
1.2 Tutkimuksen tarkoitus	8
2 Nykyinen organisaatio ja päätöksentekojärjestelmä.....	8
2.1 Lakisääteinen metsästäjäorganisaatio.....	8
2.2 Hirvenmetsästyksen pyyntilupakäytäntö ja aikataulutus.....	10
3 Aineisto ja menetelmät.....	12
4 Tulokset	12
4.1 Riistanhoitoyhdistysten hallitusten jäsenrakenne.....	12
4.1.1 Hallitusjäsenien taustatiedot.....	12
4.1.2 Hallitusjäsenien maanomistus ja hirvivahingot	13
4.2 Tiedonkulku hirvilupa-asioissa.....	14
4.2.1 Tietolähteiden merkitys vastaajan luottamustehtävän kannalta.....	14
4.2.2 Tietolähteiden merkitys pyyntilupien lausuntoprosessissa.....	15
4.2.3 Tiedonsaannin määrä ja laatu	16
4.2.4 Hallitusjäsenet tiedonvälittäjinä	19
4.3 Sidosryhmäneuvottelut	19
4.4 Päätöksentekoprosessi	22
4.4.1 Prosessin kulku	22
4.4.2 Pyyntilupien hakeminen, myöntäminen ja tarvittavat lausunnot.....	24
4.4.3 Kokemuksia lausunnon antamisesta riistanhoitoyhdistyksessä.....	25
5 Yhteenveto ja johtopäätökset	27
Kirjallisuus	29
Liite	31

Alkusanat

Metsäntutkimuslaitos on selvittänyt kyselytutkimuksin mm. metsänomistajien, hirvenmetsästäjien ja kansalaisten mielipiteitä hirvikannan koosta ja sen säätelystä. Tässä tutkimuksessa tarkastellaan riistanhoitoyhdistysten hallitusten jäsenten mielipiteitä hirvikannan säätelystä ja pyyntilupamenettelystä. Riistanhoitoyhdistysten hallitusjäsenet ovat hirvikannan säätelyjärjestelmässä avainasemassa, sillä he antavat ainoana tahona metsästyslainsäädäntöön perustuen lausunnot riistanhoitopiireille osoitetuista hirven pyyntilupahakemuksista. Vaikka lausunnot eivät sido riistanhoitopiirien hallitusten päätöksentekoa, niin silti lausunnoilla voi olla ratkaisevaa yhteiskunnallista merkitystä, koska ne voivat vaikuttaa osaltaan hirvitiheydelle asetettujen tavoitetasojen saavuttamismahdollisuuksiin.

Raportissa julkaistaan koko maata koskevat tulokset kyselytutkimuksesta, joka kohdistettiin riistanhoitoyhdistysten hallitusten jäsenille syksyllä 2007. Samanaikaisesti toteutetun riistanhoitopiirien hallitusten jäseniä koskevan kyselytutkimuksen tulokset on julkaistu vuonna 2008.

Tutkimus on toteutettu hankkeessa 3429 Hirvieläinten yhteiskunnalliset ja metsätaloudelliset vaikutukset alueittain. Hankkeessa tuotetaan tietoa: 1) maiseman rakenteen vaikutuksista hirvituhojen esiintymiseen ja sijoittumiseen sekä hirvikannan tiheyteen, 2) hirven metsätaloudellisista ja metsäekologisista vaikutuksista ja 3) hirven yhteiskunnalle tuottamista taloudellisista arvoista ja sosiaalisista asenteista. Hanke kuuluu Metsätuhojen hankeryhmään.

Kiitämme lämpimästi kaikkia riistanhoitopiirejä saamistamme osoitetiedoista ja ennen kaikkea kiitämme kaikkia kyselyimme vastanneita riistanhoitoyhdistysten hallitusjäseniä. MMT Juhon Matala on hyväksynyt tutkimuksen julkaistavaksi. Maija Heino on taittanut raportin. Kiitämme myös heitä.

29. tammikuuta 2009

Tekijät

1 Johdanto

1.1 Tausta

Suomen hirvikanta kasvoi hyvin voimakkaasti 1970-luvulla, mutta näytti sitten asettuvan noin 80 000 hirveen (ns. metsästyksen jälkeinen talvikanta). Kannan arvioitiin 1990-luvun keskivaiheilla pienentyneen ennen kaikkea metsästyksen seurauksena, mutta vuosituhannen vaihteessa se oli kasvanut jälleen hyvin suureksi. Hirvikannan arvioitiin vuonna 2001 olleen 140 000 yksilöä (Metsätalustollinen vuosikirja 2008). Kasvaneen hirvikannan myötä kasvoivat myös liikenne- ja metsävahingot hyvin voimakkaasti ja niiden seurauksena alkoi vilkas yhteiskunnallinen keskustelu tavoiteltavasta hirvikannan koosta ja hirvipolitiikan toteuttamistavoista (esim. Hakkila ja Kärkkäinen 1999, Turunen 2003). Suunnitelmallisesti tehostetun metsästyksen seurauksena (Härkönen 2007) on hirvikannan koko nykyisellään asettunut arvioiden mukaan jälleen noin 80 000 yksilöön (Metsätalustollinen vuosikirja 2008, Pusenius ym. 2008). Tärkeänä syynä hirvikannan suurelle vaihtelulle on pidetty kannan arvioinnin ja metsästyksen mitoituksen vaikeutta (esim. Valtiontalouden tarkastusvirasto 2005).

Hirvikantaa säädellään metsästyksellä, jota puolestaan säätelee metsästyslaki (615/1993). Metsästyslakiin on kirjattu kestävän käytön periaate. Periaatteen toteuttaminen edellyttää metsästyksen oikeaa mitoittamista. Esimerkiksi hirvenmetsästyksen mitoittamista säätelee metsästyslakiin kirjattuna 26 §:n säännös, jonka mukaan riistanhoitopiirien on huolehdittava pyyntilupia myöntäessään siitä, että hirvieläinkanta ei metsästyksen johdosta vaarannu ja että hirvieläinten aiheuttamat vahingot pysyvät kohtuullisella tasolla. Lisäksi Kainuun, Lapin ja Oulun riistanhoitopiirien on vielä metsästyslain 8 §:ssä tarkoitettulla alueella pyyntilupia myöntäessään kiinnitettävä huomiota metsästysmahdollisuuksien tasapuoliseen jakaantumiseen.

Metsästyslaki määrittelee metsästysoikeuden kuuluvan maanomistajalle. Maanomistaja voi joko itse käyttää metsästysoikeuttaan tai vuokrata sen toiselle. Hirvikannan tuottamasta hyödystä merkittävä osa koituu sekä virkistykseen että lihan muodossa metsästäjälle, jolloin myös maanomistaja itse metsästäessään saattaa saada hirvestä merkittävää hyötyä. Mutta toisaalta hirvien aiheuttamat metsävahingot koituvat myös useimmiten maanomistajien kannettavaksi. Tämä on yksi syy – huolimatta nykyisestä hirvikannan koosta – yhä vilkkaana käyvään keskusteluun hirvistä ja hirvikannasta. Keskustelu jatkuu, sillä hirvikannan pienentyessä saattaa metsästäjien huolena olla metsästysmahdollisuuksien väheneminen, mutta hirvikannan kasvaessa puhuttavat hirvien aiheuttamat metsä- ja liikennevahingot.

Hirvikannalle on esitetty eri tahoilta toisistaan voimakkaasti poikkeavia tavoitetasoja. Valtiontalouden tarkastusvirasto katsoo, että hirvi on valtiontalouden kannalta lähinnä haitta ja hirvikannan pienentäminen noin 60 000 eläimen tasoon, olisi valtiontalouden kannalta edullista (Valtiontalouden tarkastusvirasto 2005). Löytyniemi ja Lääperi (1988) puolestaan ovat esittäneet, että pelkästään metsätalouden kannalta katsottuna hirvikannan tulisi olla 30 000–40 000 yksilöä. Metsästäjien keskusjärjestön toiminnanjohtajana toiminut Vajavaara (2007) puolestaan katsoi, että noin 80 000 hirven kanta olisi sopiva. Metsäntutkimuslaitoksessa on tehty viime vuosien aikana useita hirveen liittyviä kyselytutkimuksia. Tutkimuksissa on tarkasteltu metsänomistajia hirvenmetsästäjinä (Heikkilä ja Aarnio 2001) sekä metsänomistajien (Petäjäistö 2002), metsästäjien (Petäjäistö ym. 2004) ja kansalaisten (Petäjäistö ym. 2005) käsityksiä hirvikannasta ja sen säätelystä. Myös näissä tutkimuksissa päädyttiin johtopäätökseen, että hirvien talvikantaa tulisi pienentää kuluvan vuosikymmenen alun tilanteeseen verrattuna.

Metsästyksen ylin johto ja valvonta kuuluvat Suomessa maa- ja metsätalousministeriölle. Ministeriö tulostohjaa riistanhoitopiirejä, jotka ovat hirvikannan säätelyjärjestelmän kannalta keskeisessä asemassa, sillä niiden viranomaistehtäviin kuuluu muun muassa pyyntilupien myöntäminen hirvenmetsästykseseen. Riistanhoitopiirien alueilla toimivat riistanhoitoyhdistykset, jotka antavat ainoana tahona metsästyslainsäädäntöön perustuen lausunnon riistanhoitopiireille hirvenpyyntilupahakemuksista. Riistanhoitopiirit ohjaavat ja valvovat riistanhoitoyhdistysten toimintaa.

Maa- ja metsätalousministeriö antaa valtakunnan eri alueille ohjeelliset hirvitiheystavoitteet. Nykyisin ne annetaan riistanhoitopiireille vuosittaisten tulostavoitteiden mukana. Vuosien 2006–2008 hirvitiheystavoitteeksi riistanhoitopiireille oli kirjattu seuraavaa: Hirvikannan tiheydenä pyritään pysyttämään hirvitalousalueittain metsästyksen jälkeen maan kaikilla alueilla vähintään 2,0 ja enintään 4,0 hirveä/1 000 ha (Keski- ja Pohjois-Lapissa vähintään 0,5 ja enintään 3,0 hirveä/1 000 ha). Tulostavoitteissa on myös muita hirvenmetsästyksen ohjaamiseen sekä pyyntilupapäätösprosessiin ja hirvivahinkojen estämiseen liittyviä osioita.

Hirvikannan tiheyshaarukalla on pyritty ohjaamaan riistanhoitopiirien toimintaa siten, että yhteisesti eri sidosryhmien kanssa mietittäisiin, mikä on kullekin hirvitalousalueelle sopivin hirvitiheys (Härkönen 2007). Jossakin se voi olla lähellä neljää ja jossakin taas lähempänä kahta. Esimerkiksi alueiden ekologisessa kantokyvyssä on suuria eroja maan eri osien välillä. Tällä on vaikutuksensa esimerkiksi hirvien aiheuttamiin metsävahinkoihin.

Maa- ja metsätalousministeriö ei voi vaikuttaa suoraan vuotuisen päätöksentekoprosessin varsinaiseen kulkuun, sillä vaikka ministeriölle kuuluu metsästys- ja riistanhoitotoimen ylin johto ja valvonta, niin varsinaisessa pyyntilupamenettelyssä sillä on vain ohjaava rooli. Toisin sanoen ministeriö ei voi määrätä kaadettavien hirvien määrää. Ministeriö ei myöskään voi pakottaa metsästäjiä metsästämään hirviä.

Valtiontalouden tarkastusvirasto on kritisoinut voimakkaasti hirvikannan säätelyjärjestelmää ja todennut, että se ei toimi sille asetettujen tavoitteiden mukaisesti (Valtiontalouden tarkastusvirasto 2005). Valtiontalouden tarkastusviraston mukaan säätelyjärjestelmän ongelmia aiheuttavia tekijöitä ovat maa- ja metsätalousministeriön tulostohjauksen väljyys, lupajärjestelmän joustamattomuus, kannan arvioinnin vaikeus ja tiedon huono hyödyntäminen. Tarkastusvirasto katsoi päätelmissään, että maa- ja metsätalousministeriön tulisi selvittää nykyisen hirvikannan säätelyjärjestelmän vaihtoehtoja. Yhtenä vaihtoehtona tulisi pohtia myös sellaista hirvikannan säätelyjärjestelmää, jossa luovuttaisiin kokonaan nykyisen kaltaisesta hirven pyyntilupamenettelystä. Tarkastusvirasto on myös todennut, että nykyjärjestelmä on sille asetettujen tavoitteiden kannalta liian jäykkä.

Joustavuuden lisäämiseksi pyyntilupajärjestelmään on jo tullut uusia käytäntöjä. Tällaisia käytäntöjä ovat esimerkiksi yhteisluvut ja niin kutsuttu ”pankkilupakäytäntö” (Pellikka 2008). Näitä ei kuitenkaan ole ohjeistettu. Tämä on johtanut erilaisiin käytäntöihin ja menettelyihin maan eri osissa, eikä pyyntilupaprosessi kokonaisuudessaan ole siten mahdollisesti enää kaikilta osin selkeä ja läpinäkyvä eikä kaikkien ymmärtämä (ks. Aarnio 2008a). Lisäksi esimerkiksi Härkönen (2007) on kysynyt, onko esimerkiksi nykyinen pinta-ala vaatimus (1000 ha) hirvenmetsästyksessä nykyisin enää tarpeen tai voitaisiinko nykyistä pyyntilupaprosessin aikataulutusta muuttaa. Härkönen (2007) on kysynyt myös, ovatko nykyiset lausunnonantajat, eli riistanhoitoyhdistykset, kyllin riippumattomia elimiä antamaan lausuntoja hirvenpyyntiluvista niin, että kaikkien osapuolten toiveet voidaan ottaa lausuntoja annettaessa huomioon.

Hirvikannan säätelyjärjestelmää on aiemmin selvitetty Metsäntutkimuslaitoksessa metsästäjiä ja seurueita koskevin tutkimuksin (Petäjistö ym. 2004, Selby ym. 2005, Aarnio ym. 2008b, Selby ym. 2008). Varsinaista päätöksentekojärjestelmää on tarkasteltu kyselytutkimuksen avulla riistanhoitopiirien hallitusten näkökulmasta (Aarnio ym. 2008a).

1.2 Tutkimuksen tarkoitus

Tämän tutkimuksen tarkoituksena on selvittää päätöksentekojärjestelmää riistanhoitoyhdistystasolla eli tasolla, joka antaa ainoana tahona metsästyslainsäädäntöön perustuen lausunnon riistanhoitopiirille hirvenpyyntilupahakemuksista. Tutkimuksessa selvitetään riistanhoitoyhdistysten hallitusten jäsenrakennetta, jäsenten mielipiteitä ja käsityksiä nykyisestä hirvenpyyntilupien anomis- ja myöntämismenettelystä. Lisäksi selvitetään yksityiskohtaisesti 1) jäsenten käytössä olevia tietolähteitä ja niiden merkitystä, 2) jäsenten osallistumista sidosryhmäneuvotteluihin ja sidosryhmäneuvottelujen merkitystä päätöksenteon kannalta sekä 3) jäsenten käsityksiä hirvenpyyntilupien päätöksentekoprosessin kulusta ja koko menettelyn tarkoituksenmukaisuudesta. Tuloksia esitetään riistanhoitopiireittäin niiltä osin kuin se on mahdollista. Tutkimuksen avulla pyritään löytämään mahdollisia ongelmakohtia nykyisestä hirveä koskevasta pyyntilupajärjestelmästä riistanhoitoyhdistysten hallitusten näkökulmasta tarkasteltuna.

2 Nykyinen organisaatio ja päätöksentekojärjestelmä

2.1 Lakisääteinen metsästäjäorganisaatio

Metsästyslain mukaan maa- ja metsätalousministeriö on Suomessa metsästyksen ylin hallintoviranomainen. Se ohjaa lainsäädännöllä, erilaisilla määräyksillä ja tulostavoitteilla hallinnonalaansa kuuluvia Metsästäjien keskusjärjestöä, riistanhoitopiirejä ja riistanhoitoyhdistyksiä. Lisäksi maa- ja metsätalousministeriön ohjaukseen kuuluu Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos.

Lakisääteisen metsästäjäorganisaation hallinto on järjestetty metsästäjien omatoimisuuden pohjalta. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että Metsästäjien keskusjärjestön, riistanhoitopiirien ja riistanhoitoyhdistysten hallitukset muodostetaan pääosiltaan metsästäjien itsensä ehdolle asettamista henkilöistä. Metsästäjien keskusjärjestön, riistanhoitopiirien ja riistanhoitoyhdistysten hallitusten jäsenet ja niiden toimihenkilöt rinnastetaan viranomaisluonteisten tehtävien suorittamisen osalta virkamiehiin.

Metsästäjien keskusjärjestön tehtävänä on metsästyslain 57 §:n mukaan kehittää metsästyä ja riistanhoitoa sekä suorittaa riistanhoidon kokeilua, edistää metsästyä ja riistanhoitoa koskevaa koulutusta ja neuvontaa, ohjata ja valvoa riistanhoitopiirien toimintaa, suorittaa maa- ja metsätalousministeriön määräämät tehtävät sekä käsitellä muut sille metsästyslain mukaan kuuluvat tehtävät. Päätösvaltaa Metsästäjien keskusjärjestölle kuuluvissa asioissa käyttää edustajakokous, joka mm. valitsee keskusjärjestön hallituksen. Käytännön toimintaa johtaa toiminnanjohtaja hallituksen alaisuudessa. Metsästäjien keskusjärjestö on osallistunut maa- ja metsätalousministeriön vuosittain keväällä järjestämään valtakunnan tason hirvineuvotteluun yhdessä riistanhoitopiirien ja Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitoksen kanssa.

Riistanhoitopiirien tehtävistä säädetään metsästyslain 60 §:ssä. Niiden tehtävänä on suorittaa metsästystä ja riistanhoitoa koskevaa koulutusta ja neuvontaa, edistää ja avustaa riistanhoitoa, ohjata ja valvoa riistanhoitoyhdistysten toimintaa sekä suorittaa muut niille säädettyt tai maa- ja metsätalousministeriön tai Metsästäjien keskusjärjestön niille määräämät tehtävät. Riistanhoitopiirit toimivat maa- ja metsätalousministeriön tulosohjauksessa ja Metsästäjien keskusjärjestön valvonnan ja ohjauksen alaisina. Riistanhoitopiirien toiminta-alueet määrätään metsästysasetuksessa (666/1993). Riistanhoitopiirejä on 15.

Riistanhoitopiirin korkein päättävä elin on riistanhoitopiirin kokous, johon kukin sen alueella toimiva riistanhoitoyhdistys voi lähettää yhden edustajan. Riistanhoitopiirin kokous valitsee hallitukseen vähintään neljä ja enintään seitsemän jäsentä ja heille henkilökohtaiset varajäsenet riistanhoitoyhdistysten asettamista ehdokkaista. Riistanhoitopiirin kokous valitsee hallitukseen lisäksi yhden jäsenen ja tälle henkilökohtaisen varajäsenen alueellisesti merkityksellisten maanomistajajärjestöjen asettamista ehdokkaista. Kokous valitsee hallituksen puheenjohtajan riistanhoitoyhdistysten asettamista ehdokkaista. Riistanhoitopiirin hallituksen toimikausi on kolme vuotta. Riistanhoitopiirin kokouksen päätösten valmistelu ja toimeenpano sekä käytännön asioiden hoitaminen kuuluvat riistanhoitopiirin hallitukselle. Riistanhoitopiirillä on riistapäällikkö, jonka ottaa ja erottaa hallitus. Riistanhoitopiirien viranomaisluonteisiin tehtäviin kuuluu muiden muassa pyyntilupien myöntäminen hirvenmetsästykseseen.

Riistanhoitoyhdistykset toimivat riistanhoitopiirin ohjauksen ja valvonnan alaisuudessa ja niiden toiminta-alueena on kunnan alue. Nykyisellään riistanhoitoyhdistyksiä on 298. Niiden tehtävänä on metsästyslain 63 §:n mukaan suorittaa metsästystä ja riistanhoitoa koskevaa koulutusta ja neuvontaa, edistää riistanhoitoa, suorittaa metsästyksen valvontaa sekä suorittaa muut niille säädettyt tai maa- ja metsätalousministeriön tai riistanhoitopiirin määräämät tehtävät. Näiden tehtävien toteuttamiseksi riistanhoitoyhdistykset muun muassa järjestävät ampumakokeita, metsästäjätutkintoja, näihin liittyvää koulutusta ja metsästyksen vartiointia alueellaan. Riistanhoitoyhdistykset antavat lausunnon riistanhoitopiireille hirvenpyyntilupahakemuksista.

Riistanhoitomaksun suorittanut metsästäjä katsotaan lähtökohtaisesti sen riistanhoitoyhdistyksen jäseneksi, jonka toimialueeseen kuuluvassa kunnassa hänellä on kotipaikka. Metsästyslaki mahdollistaa myös sen, että metsästäjä voi liittyä jäseneksi sellaiseen riistanhoitoyhdistykseen, jonka toimialueella hänellä on metsästysoikeus tai vähintään vuodeksi kirjallinen lupa metsästyksen harjoittamiseen. Metsästäjä voi olla samanaikaisesti vain yhden riistanhoitoyhdistyksen jäsenenä. Henkilö voi olla liittymättäkin riistanhoitoyhdistyksen jäseneksi, mutta tällöin hänellä ei ole äänioikeutta minkään riistanhoitoyhdistyksen kokouksessa. Riistanhoitoyhdistyksen jäsenyys määräytyy käytännössä jo siinä vaiheessa, kun uusi metsästäjä on suorittanut metsästäjätutkinnon.

Riistanhoitoyhdistyksen kokoukseen voivat äänioikeutettuina osallistua vain kyseisen yhdistyksen sellaiset jäsenet, joilla on voimassaoleva metsästyskortti. Riistanhoitoyhdistysten kokoukset pidetään helmikuun aikana. Riistanhoitoyhdistyksen puheenjohtaja ja hallitus valitaan kolmen vuoden välein riistanhoitoyhdistyksen kokouksessa ja valinnan tekevät riistanhoitoyhdistyksen kokoukseen saapuneet jäsenet. Hallituksen jäsenille valitaan henkilökohtaiset varajäsenet. Kokouksissa valitaan riistanhoitoyhdistyksen edustajat myös riistanhoitopiirin vuosikokoukseen ja tarvittaessa ehdokkaat riistanhoitopiirin hallituksen jäseniksi.

Metsästyslain mukaan riistanhoitoyhdistyksen hallituksessa tulee olla vähintään viisi ja enintään kahdeksan jäsentä, sekä jokaisella jäsenellä henkilökohtainen varajäsen. Hallitukseen valittavien

jäsenten ja heidän varajäsentensä tulee olla kyseisen riistanhoitoyhdistyksen jäseniä, 18 vuotta täyttäneitä, eivätkä he saa olla holhouksenalaisia taikka henkilökohtaisessa konkurssissa.

Metsästyslain 8 §:ssä tarkoitetulla alueella Metsähallitus määrää riistanhoitoyhdistyksen hallitukseen jäsenen ja hänelle henkilökohtaisen varajäsenen. Metsähallituksen määräämien jäsenten ei tarvitse olla kyseisen riistanhoitoyhdistyksen jäseniä. Metsästyslain 8 §:ssä tarkoitetulla alueella riistanhoitoyhdistyksen hallituksessa on siten vähintään kuusi jäsentä ja enintään yhdeksän jäsentä.

Riistanhoitoyhdistyksen kokouksessa valitaan hallitukseen ensiksi puheenjohtaja ja hänen henkilökohtainen varajäsenensä. Sen jälkeen kun hallituksen puheenjohtaja on valittu, valitaan muut hallituksen jäsenet ja heille henkilökohtaiset varajäsenet. Hallitus valitsee varapuheenjohtajan vasta ensimmäisessä hallituksen kokouksessa niiden jäsenten joukosta, jotka on valittu hallitukseen riistanhoitoyhdistysten jäsenten asettamista ehdokkaista. Toisin sanoen riistanhoitoyhdistyksen varapuheenjohtajaksi ei voida valita Metsähallituksen määräämää hallituksen jäsentä.

2.2 Hirvenmetsästyksen pyyntilupakäytäntö ja aikataulut

Metsästyslain perusteella hirvenpyynti on asetettu pyyntiluvanvaraiseksi toiminnaksi. Hirven pyyntiluvan saaminen edellyttää riittävän suurta hirvikantaa ja metsästyseuralta tai seurueelta vähintään 1000 hehtaarin yhtenäistä aluetta, joka soveltuu hirvenmetsästyksen.

Hirvikannan säätelyjärjestelmän kannalta riistanhoitopiirit ovat keskeisessä asemassa, sillä metsästyslain 26 §:n mukaan hirvieläinten pyyntiluvan myöntää riistanhoitopiiri. Hirven pyyntilupia myönnettäessä on huolehdittava siitä, että hirvikanta ei metsästyksen johdosta vaarannu. Toisaalta on huolehdittava myös siitä, että hirvien aiheuttamat vahingot pysyvät kohtuullisina. Riistanhoitopiiriin on liikenneturvallisuuden huomioon ottamiseksi kuultava myös vuosittain liikenneturvallisuudesta vastaavia viranomaisia. Lisäksi on kiinnitettävä huomiota metsästyksmahdollisuuksien tasapuoliseen jakautumiseen Pohjois-Suomessa metsästyslain 8 §:ssä tarkoitetulla alueella.

Metsästysasetuksen mukaan hirvenpyyntilupahakemus tehdään kirjallisesti ja siihen liitetään kartta lupahakemuksessa tarkoitetusta alueesta ja selvitys alueen pinta-alasta. Hirven pyyntilupaa koskeva anomus on toimitettava riistanhoitoyhdistykselle, jonka toiminta-alueeseen pääosa lupahakemuksessa tarkoitetusta metsästysalueesta kuuluu, viimeistään 30. huhtikuuta. Riistanhoitoyhdistyksen tulee edelleen toimittaa hakemukset ja omat lausuntonsa riistanhoitopiirille viimeistään 15. päivänä toukokuuta. Riistanhoitopiiriin tulee ratkaista lupahakemukset viimeistään 10. päivänä elokuuta ja toimittaa päätökset hakijoille viipymättä. Hirvenmetsästyksen alku on syyskuun viimeisenä lauantaina ja päättyy joulukuun lopussa. Pyyntiluvan saajan on ilmoitettava riistanhoitoyhdistykselle metsästyksen tuloksesta seitsemän päivän kuluessa pyyntiluvassa mainittujen eläinten tultua pyydystetyiksi tai jos eläimiä on jäänyt pyydystämättä rauhoitusajan alettua. Hirven osalta on ilmoitettava myös pyydystettyjen aikuisten ja vasojen lukumäärä, niiden sukupuoli sekä pyyntiajan kohta. Riistanhoitoyhdistys toimittaa edellä mainitut tiedot riistanhoitopiirille, ja riistanhoitopiiri toimittaa yhdistelmän edellä mainituista tiedoista maa- ja metsätalousministeriölle.

Edellä esitetyn metsästyslainsäädäntöön perustuvan menettelyn lisäksi nykyiseen hirvenpyyntilupaprosessiin sisältyy useita muita tapahtumia, jotka osaltaan vaikuttavat olennaisella tavalla lupaprosessin kulkuun. Yhtäältä tiehallinto toimittaa hirvieläinonnettomuustiedot riistanhoitopiireille, ja samaten alkuvuoden aikana Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos tekee edellä mainittujen saa-

lisilmoitusten ja hirvihavaintokorttiaineistonsa sekä mahdollisesti suoritettujen maa- ja lentolas-kentöjen perusteella arvion hirvikannan koosta ja sen rakenteesta. Näillä tiedoilla on ratkaisevaa merkitystä, kun riistanhoitopiirit tekevät pyyntilupapäätöksiä.

Maa- ja metsätalousministeriö, Metsästäjien keskusjärjestö, riistanhoitopiirit ja Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos käsittelevät yhteisessä keväällä pidettävässä neuvottelussa hirvitilannetta. Neuvottelussa käydään läpi edellisvuoden metsästyksen tulos ja hirvikannan sekä hirvivahinkojen kehitys riistanhoitopiireittäin.

Riistanhoitopiirit järjestävät keväisin sidosryhmäneuvotteluja (Pellikka ja Salmi 2007, 2008), joiden kokoonpano vaihtelee suuresti alueittain. Sidoryhmäneuvotteluissa sidoryhmillä on mahdollisuus tuoda esiin näkemyksensä hirvikannasta. Sidoryhmäneuvottelut palvelevat mahdollisesti metsästyslain riistanhoitopiireiltä edellyttämää liikenneviranomaisten kuulemista pyyntilupaprosessin yhteydessä. Viime aikoina vakiintuneina epämuodollisina foorumeina niistä on syntynyt alueviranomaisten keskinäisen ja etujärjestöjen kanssa tapahtuvan tiedonvaihdon ja toiveiden esittämisen foorumi (Pellikka 2008). Omia tapaamisia ja kokouksia järjestetään myös riistanhoitoyhdistysten ja metsästyseurojen toimesta. Näissä tapaamisissa pyritään arvioimaan sopivat hirvenmetsästyksen pyyntilupamäärät. Riistanhoitopiirit voivat välittää näihin tapaamisiin näkökantansa sopivista pyyntilupamääristä. Toisin sanoen, jos riistanhoitopiirin näkemyksen mukaan pyyntimääriä tulisi lisätä, se voi rohkaista tai suositella suurempia määriä pyyntilupia haettavaksi eli markkinoida pyyntilupia luvan hakijoille. Riistanhoitopiiri ei voi kuitenkaan määrätä metsästyseuroja ja -seurueita hakemaan tiettyä määrää pyyntilupia. Riistanhoitopiiri ei myöskään voi myöntää haettua määrää enempää pyyntilupia.

Nykyisin on usein käytäntönä ns. yhteislupahaku (Pellikka ym. 2008), joka ei varsinaisesti perustu metsästyslainsäädäntöön, mutta jonka kautta pyyntilupien hakumenettelyyn on saatu tarkoituksenmukaista joustavuutta. Siinä metsästysoikeuden haltijat hakevat yhdessä yhdellä pyyntilupahakemuksella hirven pyyntilupia. Hakemus voi parhaimmillaan kattaa koko riistanhoitoyhdistyksen alueen. Yhteisluvassa haetaan silloin yhteisesti pyyntiluvat ja metsästysoikeuden haltijat päättävät keskenään sopien pyyntilupien lopullisen jakautumisen eri seurueille. Riistanhoitopiirillä ei pyyntiluvat myönnettyään ole mahdollisuutta puuttua pyyntilupien käyttöön tai niiden jakamiseen yhteisluvan alueella.

Hyvin monessa riistanhoitopiirissä on viime aikoina ollut käytössä 2000-luvulla myös niin kutsuttu ”pankki- tai hyllylupakäytäntö” (Härkönen 2007, Pellikka ym. 2008). Siinä pyyntiluvanhakijat hakevat ”varmuuden vuoksi” enemmän pyyntilupia kuin verotussuunnitelmien perusteella suunnitellaan metsästettävän. Varsinaisen tarpeen ylittävä osa pyyntiluvista voidaan tarvittaessa ottaa käyttöön myöhemmin syksyllä, jos hirviä syksyn metsästyksen yhteydessä havaitaan olevan oletettua enemmän. Ajatuksena on, että erityisesti silloin metsästystä voidaan kohdentaa hirvikannan tihentymäalueille. Ylimääräisten pyyntilupien käyttöönotto vaihtelee riistanhoitopiireittäin (Bisi 2002, Valtiontalouden tarkastusvirasto 2005).

3 Aineisto ja menetelmät

Tutkimuksen aineisto kerättiin kirjekyselynä marras-joulukuussa 2007 joka toisen riistanhoitoyhdistyksen hallituksen jäseniltä. Yhteensä 1087 hallituksen jäsentä sai kyselylomakkeen. Lomakkeen palautti 849 henkilöä. Yhteensä kymmenen lomaketta jouduttiin hylkäämään, koska ne oli täytetty niin puutteellisesti. Analyysiin saatiin mukaan yhteensä 839 lomakkeen tiedot. Palautusprosentti oli 77. Vastausprosentit vaihtelivat riistanhoitopiireittäin. Heikoimmin oli vastattu Ruotsinkielisen Pohjanmaan riistanhoitopiirin yhdistyksissä, missä kyselyyn vastasi ainoastaan vajaa kolmannes lomakkeen saaneista (vain 8 vastausta). Tämä johtunee siitä, että kyselylomake oli laadittu ainoastaan suomenkielisenä. Uudenmaan riistanhoitopiirin yhdistysten hallitusten jäsenistä 40 prosenttia jätti vastaamatta. Muiden riistanhoitopiirien vastausprosentit olivat 74–87.

Kyselylomake oli 7-sivuinen ja se koostui kolmesta osasta (liite). Ensimmäisessä osassa tiedusteltiin vastaajien taustatiedot, toinen osa koski tiedonkulkua ja tietolähteitä hirven pyyntilupaprosessin yhteydessä. Kolmannessa osassa keskityttiin hirven pyyntilupaprosessin eri vaiheisiin ja niiden tarkoituksenmukaisuuteen, käytäntöihin ja kehittämistarpeisiin.

Aineiston analysoinnissa käytettiin pääasiassa frekvenssianalyysiä ja ristiintaulukointia. Tuloksia esitetään useimmiten koko maan osalta, mutta osin myös riistanhoitopiireittäin ja metsänomistuksen perusteella, jaoteltuna metsää omistaviin ja omistamattomiin. Tilastollisena testinä käytettiin χ^2 -testiä.

4 Tulokset

4.1 Riistanhoitoyhdistysten hallitusten jäsenrakenne

4.1.1 Hallitusjäsenten taustatiedot

Vastanneista 15 prosenttia toimi riistanhoitoyhdistyksen hallituksen puheenjohtajana, 13 prosenttia oli kyselyajankohtana hallituksen varapuheenjohtajana ja loput olivat hallituksen jäseniä. Vastanneet olivat toimineet hallituksessa jo useamman toimikauden ajan, sillä he olivat olleet riistanhoitoyhdistyksen hallituksessa jo keskimäärin yli 8 vuotta. Pisimmillään hallituksen jäsenyys oli kestänyt jo 46 vuotta ja lyhyimmillään toimikausi oli kestänyt yhden vuoden. Metsähallitusta vastaajista edusti yhteensä 15, eli vajaa kaksi prosenttia.

Joka kymmenes riistanhoitoyhdistyksen hallituksen jäsen toimi samanaikaisesti myös jossain muussa tehtävässä riistahallinnossa. Lisäksi osa (n. 6 %) oli toiminut muissa tehtävissä aiemmin. Tällaisina tehtävinä mainittiin riistanhoitopiirin hallituksen jäsenyys, petoyhdyshenkilönä toimiminen sekä Suomen Metsästäjäliiton tai Metsästäjien keskusjärjestön hallituksen jäsenyys. Jotkut toimivat myös metsästäjätutkinnon vastaanottajina.

Hallituksen jäsen oli keski-ikänsä 53-vuotias. Vanhin riistanhoitoyhdistyksen hallituksen jäsen oli 78 vuoden ikäinen ja nuorin 19-vuotias. Useampi kuin joka kolmas (37 %) vastanneista oli ammatilliselta taustaltaan palkansaaja. Maa- tai metsätalousyrittäjiä oli reilu viidennes ja sen lisäksi sivutoimisia maa- tai metsätalousyrittäjiä oli vajaa 10 prosenttia vastaajista. Yrittäjiä oli noin 11 prosenttia. Eläkeläisiä oli myös reilu viidennes vastanneista. Minkäänlaista ammatillista koulutusta ei ollut saanut reilu neljäsosa kaikista vastaajista. Maatalousalan koulutuksen oli saa-

nut vajaa viidennes, metsäalan koulutuksen noin 13 prosenttia ja kaupallisen koulutuksen noin seitsemän prosenttia vastanneista hallituksen jäsenistä. Loput olivat saaneet jonkin muun alan koulutuksen. Riista-alan koulutusta oli hankkinut itselleen vain suhteellisen harva (yhteensä 18 henkeä).

Yhtä vastaajaa lukuun ottamatta kaikki vastanneet riistanhoitoyhdistysten hallituksen jäsenet harrastivat metsästystä. Hyvin moni harrasti sekä pienriistan että hirvenmetsästystä. Pienriistanmetsästystä harrasti 95 prosenttia ja hirvenmetsästystä 97 prosenttia vastanneista. Pienriistanmetsästystä riistanhoitoyhdistysten hallitusten jäsenet olivat harrastaneet jo varsin pitkään, keskimäärin yli 35 vuotta. Hirvenmetsästys oli aloitettu keskimäärin seitsemän vuotta myöhemmin ja sitä oli siten harrastettu keskimäärin 28 vuotta. Kolmannes hirvenmetsästystä harrastavista vastaajista toimi metsästysseuransa tai -seurueensa johtajana.

4.1.2 Hallitusjäsenten maanomistus ja hirtvivahingot

Metsänomistajia oli hallitusjäsenten keskuudessa runsaasti, sillä vastanneista metsää omisti melkein kolme neljästä (72 %). Keskimäärin heillä oli metsää 82 hehtaaria. Metsää omistavia hallitusjäseniä oli paljon myös Itä- ja Pohjois-Suomen riistanhoitopiirien alueilla, missä valtion maiden osuus on suhteellisen suuri, ja osalla paikallisista asukkaista on siellä vapaa metsästysoikeus valtion mailla. Keskimäärin eniten metsää omistettiin Lapin, Kainuun ja Uudenmaan riistanhoitopiireissä (taulukko 1). Suhteellisesti eniten (43 %) metsää omistamattomia hallitusjäseniä oli Keski-Suomen riistanhoitopiirissä. Uudenmaan, Etelä-Hämeen, Satakunnan ja Pohjois-Hämeen riistanhoitopiireissä oli kussakin noin kolmannes sellaisia hallitusjäseniä, jotka eivät olleet metsänomistajia. Uudenmaan riistanhoitopiirin korkea keskimääräinen pinta-ala johtuu erään vastaajan suuresta metsäpinta-alasta. Ilman tätä keskiarvo olisi ollut noin 40 hehtaaria pienempi. Metsän lisäksi vajaa 60 prosenttia vastanneista omisti myös peltoa. Keskimäärin peltoa oli 24 hehtaaria.

Taulukko 1. Metsänomistajien osuus riistanhoitoyhdistysten hallituksissa ja heidän keskimääräinen metsäpinta-alansa riistanhoitopiireittäin.

Riistanhoitopiiri	Metsänomistajien osuus vastanneista, %	Metsäpinta-ala keskim. ha
Uudenmaan	67	103
Varsinais-Suomen	75	65
Etelä-Hämeen	67	66
Kymen	83	35
Satakunnan	64	55
Pohjois-Hämeen	69	83
Etelä-Savon	76	70
Ruotsinkielisen Pohjanmaan	100	24
Pohjanmaan	71	57
Keski-Suomen	57	68
Pohjois-Savon	76	78
Pohjois-Karjalan	70	97
Oulun	76	77
Kainuun	80	112
Lapin	79	203
Yhteensä	72	82

Kaikista vastanneista vajaa puolet oli itse joutunut kokemaan jonkinasteisia hirvien tai hirvieläinten aiheuttamia vahinkoja. Useimmiten vahingot olivat metsävahinkoja. Muutamalle vastaajalle hirvet tai hirvieläimet olivat aiheuttaneet vahinkoa myös pelloilla ja liikenteessä. Osa vahingoista oli korvattu valtion varoista, mutta useimmiten vahingot olivat olleet vain vähäisiä, eikä niistä oltu haettu korvauksia.

Yhteensä vajaa 11 prosenttia vastanneista ilmoitti, että hirvet olivat aiheuttaneet valtion varoista korvattuja metsävahinkoja. Lisäksi noin neljä prosenttia vastanneista oli saanut korvauksia hirvien aiheuttamista maatalousvahingoista. Suhteellisesti eniten korvauksia hirvien aiheuttamista metsävahingoista oli saatu Oulun riistanhoitopiirissä, jossa 16 prosenttia vastanneista ilmoitti saaneensa hirvivahinkokorvauksia valtion varoista. Myös Etelä-Savon (15 %), Pohjois-Savon (14 %) ja Lapin (14 %) riistanhoitopiireissä monet olivat saaneet korvauksia hirvien aiheuttamista metsävahingoista.

Korvauksia saaneiden metsäpinta-ala oli keskimäärin 167 hehtaaria, eli selvästi keskimääräistä suurempi. Metsävahingoista korvauksia saaneiden suhteellinen osuus kasvoi metsäpinta-alan kasvaessa. Alle 20 hehtaaria metsää omistaneista vain muutama vastaaja raportoi saaneensa korvauksia metsävahingoista, mutta niistä vastaajista, jotka omistivat metsää 200 hehtaaria tai sitäkin enemmän, melkein 40 prosenttia oli saanut korvauksia metsävahingoista. Erot olivat tilastollisesti merkitseviä ($\chi^2 = 115,157$, $df = 7$, $P < 0,001$). Lisäksi osa (2 %) vastaajista ilmoitti, että metsävahingot olivat olleet kohtalaisia, mutta korvauksia ei niistä oltu saatu. Noin 12 prosenttia vastaajista raportoi, että hirvet olivat aiheuttaneet vahinkoja, ja vahingot olivat olleet kohtalaisia, mutta vastaaja ei ollut hakenut korvauksia vahingoista.

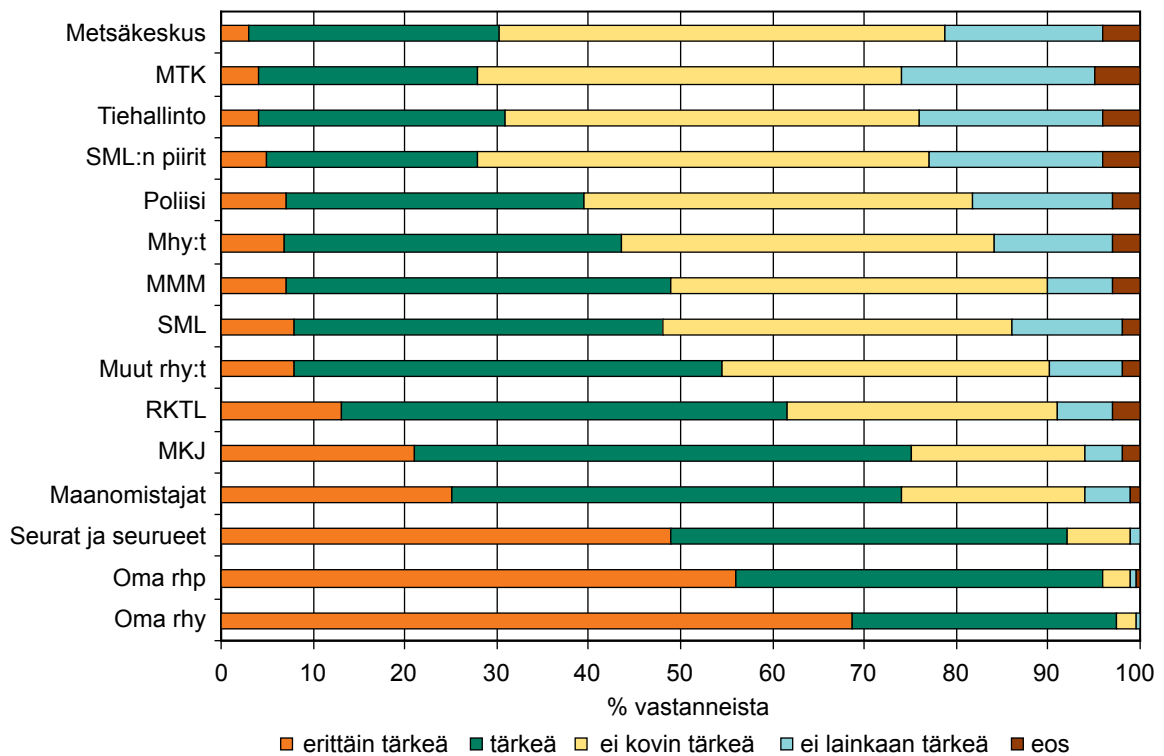
4.2 Tiedonkulku hirvilupa-asioissa

4.2.1 Tietolähteiden merkitys vastaajan luottamustehtävän kannalta

Eri tietolähdetahojen merkitystä selvitettiin esittämällä riistanhoitoyhdistysten hallitusjäsenille yhteensä 15 tietolähddevaihtoehtoa, ja pyytämällä heitä arvioimaan kunkin vaihtoehdon tärkeyttä 5-portaisella asteikolla. Vastaajat saattoivat lisäksi tuoda esiin muita itse tärkeinä pitämiään tietolähteitä. Vastaajia pyydettiin lisäksi kertomaan, mitä tietolähdettä he pitivät luottamustehtävänsä hoitamisen kannalta tärkeimpänä.

Luottamustehtävän hoidon kannalta useampi kuin kaksi kolmesta riistanhoitoyhdistyksen hallituksen jäsenestä piti omaa riistanhoitoyhdistystään erittäin tärkeänä tietolähteenä (kuva 1). Yli kolmannes (35 %) valitsi oman riistanhoitoyhdistyksen myös kaikkein tärkeimmäksi tietolähteeksi. Omaa riistanhoitopiiriä piti reilu puolet vastanneista erittäin tärkeänä tietolähteenä. Virallisten tahojen lisäksi hallituksen jäsenet näyttäisivät arvostavan myös sekä yksittäisten metsästäjien että maanomistajien mielipiteitä, ja metsästyseuroja ja -seurueita piti vähintäänkin tärkeänä tietolähteenä yhteensä yli 90 prosenttia ja maanomistajia yli 70 prosenttia vastanneista. Metsähallitus, tilastot ja muut metsästäjät mainittiin useaan kertaan tietolähteenä. Lisäksi monet vastaajat luottivat myös omaan havainnointiinsa. Sitä vastoin esimerkiksi metsäkeskusta, MTK:ta tai tiehallintoa piti vain suhteellisen harva vastaaja itselleen erittäin tärkeänä tai edes tärkeänä tietolähteenä.

Muutamien tietolähteiden merkitys vaihteli tilastollisesti merkitsevästi sen mukaan, oliko vastaaja riistanhoitoyhdistyksen puheenjohtaja, varapuheenjohtaja tai jäsen. Tällaisia tietolähteitä olivat

Kuva 1. Eri tietolähteiden merkitys luottamustoimen kannalta.

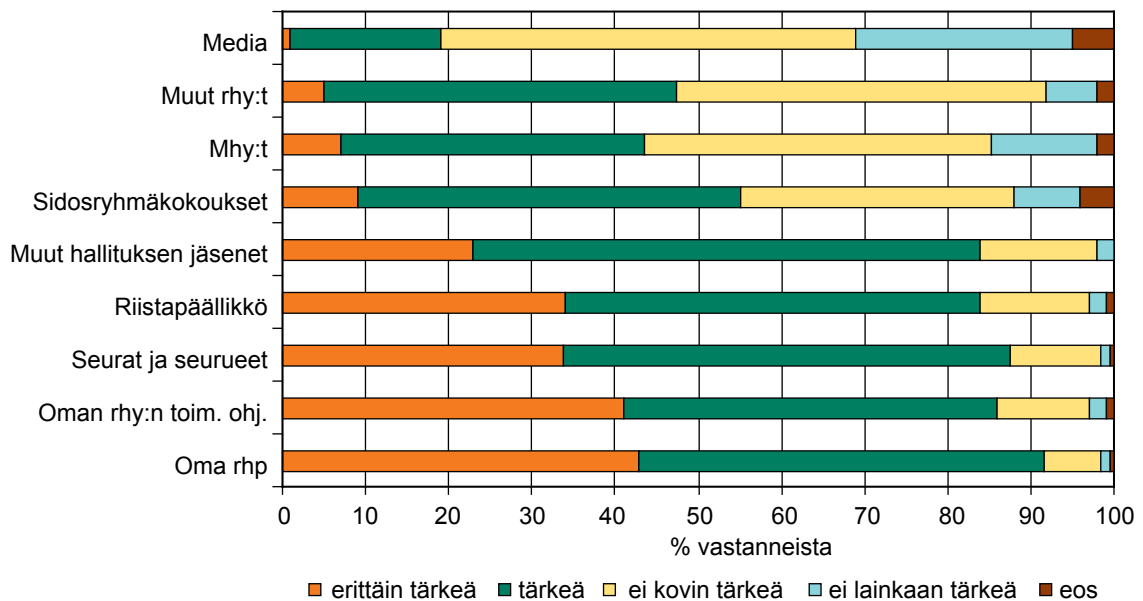
Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos, tiehallinto, oma riistanhoitopiiri ja poliisi. Näitä tietolähteitä hallituksen puheenjohtajat pitivät muita useammin tärkeinä. Tämä on luonnollista, sillä on selvää, että tietoa muista organisaatioista välitetään useimmiten ensin puheenjohtajille ja vasta heidän kauttaan muille hallitusjäsenille.

4.2.2 Tietolähteiden merkitys pyyntilupien lausuntoprosessissa

Riistanhoitoyhdistysten hallitusten jäseniltä tiedusteltiin myös eri tietolähteiden merkitystä pyyntilupien lausunnonanto- ja myöntämisprosessissa. Kyselylomakkeessa esitettiin useita eri vaihtoehtoja, jotka voivat toimia tietolähteinä. Vastaajia pyydettiin arvioimaan näiden merkitystä 5-portaisella asteikolla. Vastaajille annettiin lisäksi mahdollisuus itse esittää tärkeinä pitämiään tietolähteitä.

Pyyntilupien myöntämisen perusteeksi tarvittavaa tietoa saatiin tulosten mukaan useista eri lähteistä. Melkein kaikki vastaajat pitivät omaa riistanhoitopiiriään ja myös oman riistanhoitoyhdistyksensä toiminnanohjaajaa vähintäänkin tärkeänä tietolähteenä pyyntilupien myöntämisprosessissa (kuva 2). Myös metsästysseuroilla ja riistapäälliköllä oli tässä suhteessa tärkeä rooli.

Joidenkin tietolähteiden merkitys vaihteli tilastollisesti sen mukaan toimiko vastaaja riistanhoitoyhdistyksen hallituksessa puheenjohtajana, varapuheenjohtajan vai jäsenenä. Hallituksen puheenjohtajista yli puolet piti esimerkiksi riistapäällikköä erittäin tärkeänä tietolähteenä, kun vastaava osuus esimerkiksi varapuheenjohtajista oli 40 ja muista jäsenistä 30 prosenttia ($\chi^2 = 30,422$, $df = 8$, $P < 0,001$). Puheenjohtajat pitivät myös muita riistanhoitoyhdistyksiä ($\chi^2 = 30,324$, $df = 8$, $P < 0,001$) ja sidosryhmäkokouksia ($\chi^2 = 25,229$, $df = 8$, $P < 0,005$) tärkeämpinä tietolähteinä kuin muut vastaajat.

Kuva 2. Eri tietolähteiden merkitys pyyntilupien lausuntoprosessissa.

4.2.3 Tiedonsaannin määrä ja laatu

Seuraavaksi riistanhoitoyhdistysten hallitusten jäseniltä tiedusteltiin yksityiskohtaisemmin, missä määrin ja keneltä he saivat tietoa erilaisista hirveen liittyvistä asioista. Lisäksi heiltä tiedusteltiin, olivatko he tyytyväisiä annetun tiedon laatuun. Tarkasteltaviksi asiakokonaisuuksiksi valittiin hirvikannan kehitys ja hirvitiheys, hirvien aiheuttamat vahingot ja metsästyksen kestävyys. Lisäksi vastaajat saivat halutessaan tuoda esiin myös muita asiakokonaisuuksia, joiden tiedonsaannista heillä oli oma käsityksensä.

Kun tiedonsaantia tarkasteltiin erillisten asiakokonaisuuksien kannalta, voitiin havaita, että riistanhoitoyhdistyksen hallituksen jäsenet kokevat ainakin omasta mielestään saavansa varsin hyvin tietoa hirvikannan koosta, sen kehityksestä ja hirvitiheydestä. Vain muutama vastaaja katsoi, että ei ollut saanut riittävästi tietoa näistä asioista. Tärkeimpänä tietolähteenään mainitsi vajaa kolmannes (29 %) metsästäjät, metsästysseuransa tai -seurueensa tai omat havainnot (taulukko 2). Liki yhtä usein tärkeimpänä tietolähteenä hirvikanta-asioissa pidettiin riistanhoitoyhdistyksen toiminnanohjaajaa. Neljännes vastanneista raportoi saavansa tietoa hirvikannasta ja hirvitiheydestä pääasiassa riistanhoitopiiristä tai riistapäälliköltä. Lisäksi tietoa saatiin esimerkiksi hirvilaskennoista Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitoksesta, Metsästäjäin Keskusjärjestöstä ja yksittäisiltä maanomistajilta. Useilla vastaajilla oli monia tärkeitä tietolähteitä. Riistanhoitoyhdistysten hallitusten jäsenet olivat saatuun tietoon pääsääntöisesti melko tyytyväisiä (57 %). Melkein kolmannes vastaajista oli erittäin tyytyväinen ja vain viitisen prosenttia katsoi, että tieto ei vastannut laadullisesti heidän odotuksiaan ja ilmoitti olevansa tyytymätön saamaansa tiedon laatuun.

Tiedon kulussa oli tilastollisesti merkitseviä eroja riistanhoitopiireittäin (taulukko 2). Esimerkiksi riistapäällikköä tai riistanhoitopiiriä piti melkein reilu puolet vastanneista Etelä-Hämeen riistanhoitopiirin yhdistyksissä tärkeimpänä tiedon kanavana hirvikanta-asioissa, mutta Pohjois-Hämeen, Kainuun ja Lapin riistanhoitopiirin yhdistyksissä vain 5–8 prosenttia vastanneista piti näitä lähteitä tärkeimpinä tietolähteinään.

Taulukko 2. Tärkeimmät tietolähteet hirvikannan koosta, kehityksestä ja hirvitiheydestä riistanhoitopiireittäin.

Riistanhoitopiiri	Oma seura/metsästäjät, omat havainnot	Toiminnanohjaaja % vastanneista	Rhp/riistapäällikkö	Muu lähde	Yht.
Uudenmaan	35	20	32	13	100
Varsinais-Suomen	33	23	20	25	100
Etelä-Hämeen	16	17	56	11	100
Kymen	33	27	23	16	100
Satakunnan	38	23	22	17	100
Pohjois-Hämeen	43	43	8	6	100
Etelä-Savon	26	39	24	11	100
Ruotsinkielisen Pohjanmaan	14	29	-	57	100
Pohjanmaan	26	29	32	13	100
Keski-Suomen	28	22	40	10	100
Pohjois-Savon	30	29	32	9	100
Pohjois-Karjalan	14	56	17	14	100
Oulun	32	27	27	14	100
Kainuun	26	26	5	42	100
Lapin	37	24	6	33	100
Kaikki	29	28	25	18	100

$\chi^2 = 103,484$, $df = 42$, $P < 0,001$ ($\chi^2 = 94,017$, $df = 39$, $P < 0,001$, kun ruotsinkielinen Pohjanmaa jätettiin testin ulkopuolelle havaintojen vähyden vuoksi).

Metsästyksen kestävydestä saatiin myös melko runsaasti tietoa ja vastaajat olivat ainakin melko tyytyväisiä saadun tiedon laatuun. Eniten tietoa metsästyksen kestävydestä saatiin oman riistanhoitoyhdistyksen kautta, esimerkiksi toiminnanohjaajalta. Noin 29 prosenttia vastaajista piti omaa riistanhoitoyhdistystä tärkeimpänä tietolähteenään. Riistanhoitopiiristä tai riistapäällikön kautta tietoa välitettiin noin neljännekselle vastaajista.

Riistanhoitoyhdistysten hallitusten jäsenet saavat myös melko runsaasti tietoa hirvien aiheuttamista vahingoista metsissä. Viidennes vastanneista arvioi saavansa erittäin paljon ja puolet melko paljon tietoa hirvivahingoista. Neljä prosenttia vastanneista ei ollut kuitenkaan saanut juurikaan metsävahinkotietoa. Tietoa vahingoista välittivät riistanhoitoyhdistysten hallitusten jäsenille useimmiten metsänhoitoyhdistykset tai metsäkeskukset (taulukko 3). Yli puolet (55 %) vastanneista sai tietoa metsänhoitoyhdistyksiltä tai metsäkeskuksilta, vajaa kolmannes (31 %) riistaviranomaisten kautta ja suoraan maanomistajilta noin joka kymmenes vastaaja. Muina tietolähteinä mainittiin esimerkiksi tilastot, lehdet ja internet. Myös vahinkotiedon lähteet vaihtelivat tilastollisesti merkittävästi riistanhoitopiireittäin ($\chi^2 = 76,650$, $df = 39$, $P < 0,001$, kun Ruotsinkielinen Pohjanmaa jätettiin pois havaintojen vähyden vuoksi). Pohjanmaan riistanhoitopiirissä jopa yli 70 prosenttia vastanneista piti tärkeimpänä tietolähteenään metsäorganisaatioita (metsänhoitoyhdistyksiä tai metsäkeskusta), mutta Uudenmaan, Etelä-Hämeen ja Kymen riistanhoitopiireissä vastaava osuus oli vain 38 prosenttia (taulukko 3). Etelä-Hämeen riistanhoitopiirin riistanhoitoyhdistysten hallitusten jäsenet saivat usein hirvivahingoista tietoa riistaorganisaatioiden kautta. Maanomistajilta saatiin tietoa kaikkein useimmiten Uudenmaan riistanhoitopiirissä (21 %, vastanneista piti maanomistajia tärkeimpänä tietolähteenään). Sitä vastoin esimerkiksi Kainuun

Taulukko 3. Tärkeimmät tietolähteet hirvien aiheuttamista metsävahingoista.

Riistanhoitopiiri	Metsäorganisaatio (mhy tai metsäkeskus)	Riistaorganisaatio (rhp, RKTL, MKJ, metsästäjät)	Maanomistajat	Muu	Yhteensä
% vastanneista					
Uudenmaan	38	36	21	5	100
Varsinais-Suomen	51	29	11	9	100
Etelä-Hämeen	38	50	6	6	100
Kymen	38	45	12	5	100
Satakunnan	59	27	11	3	100
Pohjois-Hämeen	46	39	12	3	100
Etelä-Savon	57	32	8	3	100
Ruotsinkielisen Pohjanmaan	60	20	0	20	100
Pohjanmaan	71	20	7	2	100
Keski-Suomen	58	36	0	6	100
Pohjois-Savon	67	24	7	2	100
Pohjois-Karjalan	43	43	9	6	100
Oulun	69	27	4	0	100
Kainuun	53	47	0	0	100
Lapin	67	19	5	9	100
Kaikki	55	31	9	5	100

$\chi^2 = 79,655$, $df = 42$, $P < 0,001$, ($\chi^2 = 76,650$, $df = 39$, $P < 0,001$, kun ruotsinkielinen Pohjanmaa jätettiin testin ulkopuolelle havaintojen vähyyden vuoksi).

riistanhoitopiirissä ei kukaan riistanhoitoyhdistysten hallitusten jäsenistä raportoinut saaneensa metsävahinkotietoa suoraan maanomistajilta. Kaksi kolmesta vastaajasta oli saatuun tietoon vähintäänkin tyytyväinen, saatiinpa tieto mistä lähteestä tahansa. Vain pientä osaa vastaajista saadun tiedon laatu ei tyydyttänyt.

Tietoa liikennevahingoista riistanhoitoyhdistysten hallitusten jäsenet saivat useimmiten (29 %) poliisin kautta. Mutta toisaalta myös riistaviranomaiset välittivät tietoa liikennevahingoista, ja neljännes vastanneista pitikin tärkeimpänä tietolähteenään esimerkiksi riistanhoitopiiriä, metsästäjiä, riistavahinkoyhdyshenkilöitä tai riistanhoitoyhdistyksensä omaa toiminnanohjaajaa. Kaksi kolmesta vastaajasta oli tyytyväinen saatuun informaation laatuun. Vain muutama oli tyytymätön.

Vaikka riistanhoitoyhdistysten hallitusten jäsenet tuntuivatkin saavan melko runsaasti luotettavaa ja tarpeellista tietoa erilaisista pyyntilupaprosessissa tarvittavista taustatiedoista, koki noin kolmas osa vastanneista tiedonsaannissa olevan puutteita. Suurin osa (67 %) esitetyistä puutteista koski hirvikannan kokoa, kannan koostumusta, hirvitiheyttä tai esimerkiksi ennusteita hirvikannan kehityksestä. Puutteena koettiin erityisesti aluetason tiedon puuttuminen. Vastaajat toivoivat myös usein nykyistä tarkempaa tietoa metsä- ja liikennevahingoista. Monet kaipasivat edellä mainittujen lisäksi informaatiota muun muassa naapuririistanhoitoyhdistyksistä ja naapureiden pyyntiluvista.

4.2.4 Hallitusjäsenet tiedonvälittäjinä

Riistanhoitoyhdistysten hallitusten jäseniltä tiedusteltiin, keille he itse välittävät saamaansa tietoa, joka liittyy pyyntilupa-asioihin. Ainakin omien vastausten perusteella arvioituna hallitusjäsenet ovat suhteellisen aktiivisia tiedonvälittäjiä, sillä useampi kuin kaksi kolmesta mainitsi ainakin yhden kohderyhmän, jolle he välittivät tietoa hirviasioista. Monilla vastaajilla oli useita kohderyhmiä. Tärkeimmän kohderyhmän muodostivat luonnollisestikin vastaajien omat metsästysseurat, metsästysseurueet ja metsästystoverit. Melkein 80 prosenttia vastanneista mainitsi välittävänsä tietoa edellä mainituille. Lähes viidennes vastanneista kertoi välittävänsä tietoa myös maanomistajille. Lisäksi kerrottiin, että tietoa välitettiin myös esimerkiksi riistanhoitopiiriin, toiminnanohjaajalle, muille riistanhoitoyhdistyksille ja yhteisluvanhakijoille.

4.3 Sidosryhmäneuvottelut

Riistanhoitopiirit järjestävät keväisin sidosryhmäneuvotteluja. Sidosryhmäneuvottelut palvelevat muodollisesti metsästyslain riistanhoitopiireiltä edellyttämää liikenneviranomaisten kuulemista pyyntilupaprosessin yhteydessä. Riistanhoitoyhdistysten jäseniltä tiedusteltiin, tuntevatko he ylipäätään sidosryhmäneuvottelukäytännön ja ovatko he itse olleet mukana neuvotteluissa. Lisäksi hallitusten jäseniä pyydettiin arvioimaan neuvotteluja eri näkökannoilta.

Vastanneista riistanhoitoyhdistysten hallitusten jäsenistä 40 prosenttia ei tuntenut neuvottelukäytäntöä. Neljännes vastaajista oli itse ollut mukana oman riistanhoitopiiriin järjestämissä neuvotteluissa. Hallitusten puheenjohtajat kuitenkin tunsivat käytännön melko usein (melkein 90-prosenttisesti). Hallitusten puheenjohtajista reilu puolet oli myös itse ollut ainakin joskus mukana neuvotteluissa, kun kaikista vastanneista mukana olleiden osuus oli noin neljännes. Tämä näkyi myös siinä, että riistanhoitoyhdistysten puheenjohtajat pitivät myös sidosryhmäkokouksia tärkeimpinä tietolähteinä kuin muut vastaajat (ks. kpl.4.2.2).

Hallitusten jäsenet tunsivat sidosryhmäneuvottelukäytännön varsin eritasoisesti eri riistanhoitopiireissä (taulukko 4). Erot olivat tilastollisesti merkitseviä ($P < 0,005$).

Käytäntö tunnettiin parhaiten Varsinais-Suomen ja Satakunnan ja suhteellisesti kaikkein huonoiten Pohjois-Savon ja Pohjanmaan riistanhoitopiireissä. Varsinais-Suomen ja Satakunnan riistanhoitopiirien yhdistyksissä kolme neljästä, mutta Pohjois-Savon ja Pohjanmaan riistanhoitopiirien yhdistyksissä vain vajaa puolet yhdistysten hallitusten jäsenistä tunsivat sidosryhmäneuvottelukäytännön.

Kaikista vastanneista neuvotteluihin oli osallistunut noin neljännes (taulukko 5). Varsinais-Suomen riistanhoitopiiriin yhdistyksistä mukana neuvotteluissa oli ainakin joskus ollut melkein puolet vastanneista. Pohjanmaan riistanhoitopiirissä vain 15 prosenttia vastanneista oli osallistunut joskus riistanhoitopiiriin järjestämiin sidosryhmäneuvotteluihin.

Sidosryhmäneuvotteluihin osallistuneilta hallitusjäseniltä tiedusteltiin myös heidän omia kokemuksiaan neuvotteluista. Suurin osa piti niitä varsin hyödyllisinä (kuva 3). Vain pieni osa ei katsonut neuvottelujen olleen hyödyllisiä ja "läpihuutotilaisuuksina" niitä piti vain suhteellisen harva vastaaja. Käytyjen neuvottelujen ilmapiiriä pidettiin pääsääntöisesti hyvinä. Monet vastaajat uskoivat myös, että neuvottelujen avulla on kyetty rakentamaan yhteistuumin hyviä ratkaisuja ja neuvottelujen uskottiin myös ennakoivan uusia tilanteita ja niiden kautta muiden näkökantojen

Taulukko 4. Sidosryhmäneuvottelukäytännön tuntemus riistanhoitoyhdistysten hallitusten jäsenten keskuudessa riistanhoitopiireittäin.

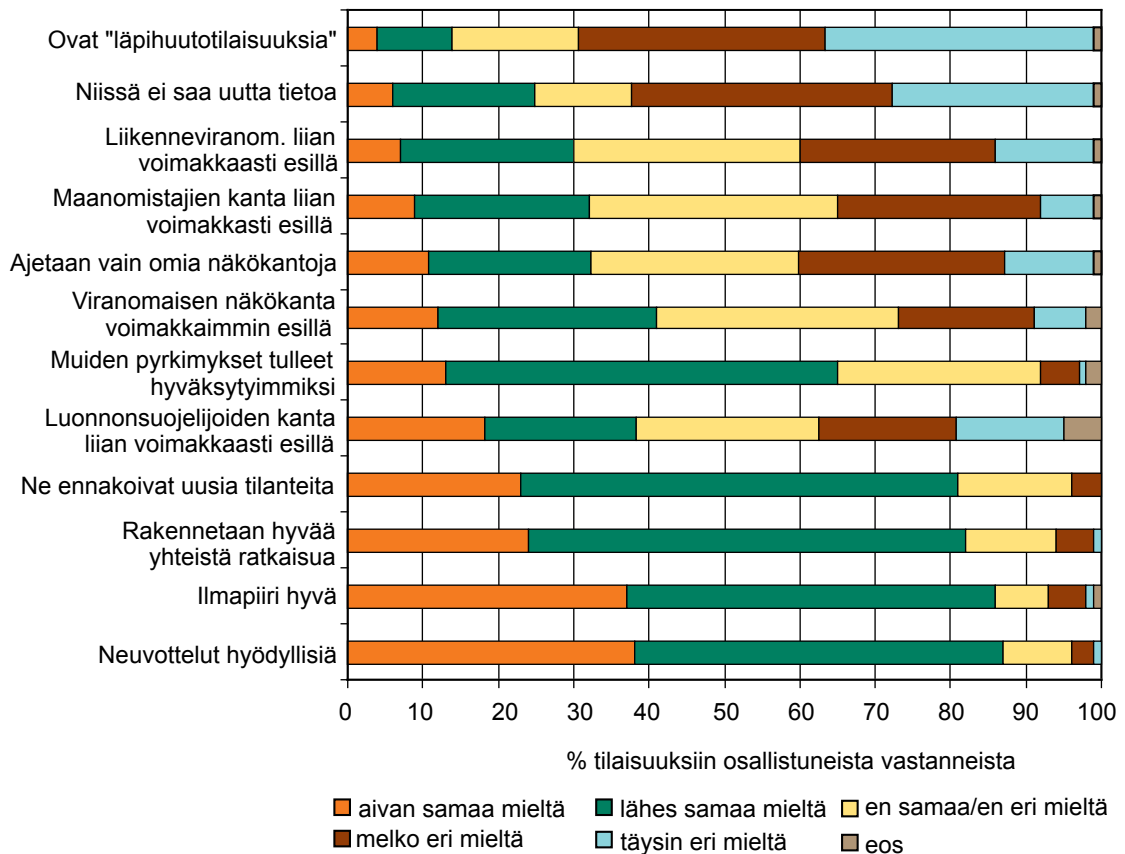
Riistanhoitopiiri	Ei tunne käytäntöä	Tunnen käytännön % vastanneista	Yhteensä	N
Uudenmaan	46	54	100	59
Varsinais-Suomen	24	76	100	58
Etelä-Hämeen	27	73	100	41
Kymen	38	62	100	53
Satakunnan	25	75	100	57
Pohjois-Hämeen	44	56	100	45
Etelä-Savon	44	56	100	73
Ruotsinkielisen Pohjanmaan	29	71	100	7
Pohjanmaan	54	46	100	83
Keski-Suomen	37	63	100	60
Pohjois-Savon	58	42	100	71
Pohjois-Karjalan	36	64	100	42
Oulun	36	64	100	75
Kainuun	36	64	100	25
Lapin	45	55	100	65
Kaikki	40	60	100	814

($\chi^2 = 34,869$, $df = 14$, $P < 0,005$)

Taulukko 5. Osallistuminen oman riistanhoitopiiriin järjestämiin sidosryhmäneuvotteluihin riistanhoitopiireittäin.

Riistanhoitopiiri	Ollut mukana neuvotteluissa	Ei ole ollut mukana neuvotteluissa % vastanneista	Yhteensä	N
Uudenmaan	19	81	100	63
Varsinais-Suomen	45	54	100	57
Etelä-Hämeen	32	68	100	41
Kymen	27	73	100	55
Satakunnan	27	73	100	59
Pohjois-Hämeen	16	84	100	44
Etelä-Savon	18	82	100	74
Ruotsinkielisen Pohjanmaan	43	57	100	7
Pohjanmaan	15	85	100	85
Keski-Suomen	26	74	100	61
Pohjois-Savon	18	82	100	71
Pohjois-Karjalan	17	83	100	42
Oulun	36	64	100	75
Kainuun	42	58	100	26
Lapin	32	68	100	66
Kaikki	26	74	100	826

($\chi^2 = 37,841$, $df = 14$, $P < 0,005$)

Kuva 3. Riistanhoitoyhdistysten hallitusten jäsenten mielipiteitä sidosryhmäneuvottelujen toimivuudesta.

koettiin tulleen hyväksytyiksi. Osa vastaajista tosin näki, että esimerkiksi luonnonsuojelijoiden, maanomistajien tai riistaviranomaisten näkökannat painottuvat neuvotteluissa liian voimakkaasti, mutta toisaalta osa vastaajista oli tästä täysin toista mieltä. Metsänomistajuudella ei kuitenkaan ollut tilastollisesti merkitsevää vaikutusta mielipiteeseen neuvotteluista.

Lähes 90 prosenttia vastaajista oli sitä mieltä, että kaikki tarpeelliset tahot olivat olleet mukana sidosryhmäneuvotteluissa. Osa toivoi kuitenkin, että neuvotteluihin osallistuisi myös muita tahoja. Tällaisina tahoina mainittiin luonnonsuojelun edustajat, maanomistajien edustajat, poromiehet (jotka liikkuvat paljon maastossa), suurpetoasiantuntijat sekä liikenneviranomaiset. Myös poliisiin katsottiin puuttuneen tilaisuuksista, vaikka eräissä tapauksissa vastaaja raportoi itse pyytäneensä poliisiin osallistumista. Joku vastaaja kaipasi myös tutkimustiedon tuottajien edustajaa kokouksiin.

Kaikilta hallitusten jäseniltä – myös niiltä, jotka eivät tunteneet sidosryhmäneuvottelukäytäntöä henkilökohtaisesti – tiedusteltiin mielipidettä neuvottelujen tarkoituksenmukaisuudesta. Kaikista vastanneista sekä neuvotteluihin osallistuneista että osallistumattomista piti neuvotteluja yli 90 prosenttia tarkoituksenmukaisina. Kuitenkin erityisesti neuvotteluihin osallistumattomat toivoivat niistä lisää tietoa ja valittivat sitä, että eivät tiedä mitä niissä tapahtuu.

Yhteensä 49 riistanhoitoyhdistyksen hallitusten jäsentä kirjoitti sidosryhmäneuvotteluita koskevia kehittämisehdotuksia ja kommentteja sidosryhmäneuvotteluista. Yhteensä kahdeksan kommenttia koski omaa henkilökohtaista ja paikallisten seurojen osallistumista. Sidosryhmäneuvotteluista ja niissä käydyistä keskusteluista tiedottaminen tuntui myös olevan ainakin joissakin tapauksissa

puutteellista ja vastaajat kritisoivat myös usein niiden ajankohtaa, jonka katsottiin useimmiten olevan liian myöhäinen.

Vastaajat esittivät sidosryhmäneuvotteluista esimerkiksi seuraavanlaisia kommentteja:

”Koko riistanhoitoyhdistyksen hallitus mukaan ja selkeä neuvottelutilanne.”

”Seurueitten vetäjien kuuleminen olisi tärkeää. Neuvottelupäivät pitäisi olla tammikuussa.”

”Tietoa sidosryhmäneuvotteluista myös yhdistyksiin!”

”Neuvottelun tuloksista ja asioista tiedottaminen on ollut heikkoa. Neuvottelut lienevät kuitenkin tarpeellisia.”

”Neuvottelut voisivat olla aikaisemmin, jolloin niiden pohjalta voitaisiin tarkistaa lupamääriä paremmin.”

”Joskus on käynyt, että neuvottelut pidetään vasta sen jälkeen, kun olemme jo jättäneet anomukset, siis liian myöhään. Tuntuu hallituksen jäsenestä, että jää ulkopuoliseksi näissä asioissa.”

Vastausten perusteella voitiin arvioida, että noin 80–90 prosenttia riistanhoitoyhdistyksistä järjestää myös omia paikallisia neuvotteluita, jotka on kuitenkin suunnattu ainoastaan omien metsästysseurojen tai -seurueitten edustajille. Lisäksi vajaa kolmannes vastanneista kertoi, että oma riistanhoitoyhdistys järjestää sidosryhmäneuvottelujen kaltaisia kuulemis- ja infotilaisuuksia paikallisille ulkopuolisille tahoille. Tilaisuuksia järjestäneissä riistanhoitoyhdistyksissä niitä pidettiin miltei poikkeuksetta hyvin tai melko tarpeellisina. Myös sellaisissa riistanhoitoyhdistyksissä, joissa tilaisuuksia ei järjestetty, pidettäisiin sellaisia kuitenkin tarkoituksenmukaisina.

4.4 Päätöksentekoprosessi

4.4.1 Prosessin kulku

Hirvien pyyntilupaprosessia ei ole ohjeistettu tarkasti ja se voi edetä eri riistanhoitopiireissä toisistaan poikkeavalla tavalla. Riistanhoitoyhdistys antaa kuitenkin metsästyslainsäädäntöön perustuen lausunnon omalle riistanhoitopiirilleen pyyntilupa-anomuksista. Vastaajille esitettiin kolme toisistaan poikkeavaa vaihtoehtoa prosessin mahdollisesta etenemisestä, ja niiden lisäksi vastaajalla oli mahdollisuus esittää myös oma näkemyksensä sen etenemisestä omassa riistanhoitopiirissään. Esitetyistä vaihtoehdoista kaksi ensimmäistä oli pääpiirteissään toistensa kaltaisia, mutta poikkesivat kuitenkin menettelytavoiltaan. Kolmas esitetty vaihtoehto poikkesi näistä kahdesta oleellisesti.

Esitetyt vaihtoehdot olivat:

- 1) Sidoryhmäneuvottelujen jälkeen riistanhoitopiirin hallitus käy keskustelua keskenään ja päättää hyvässä hengessä neuvottelujen perusteella riistanhoitoyhdistyksittäiset ”suositeltavat” pyyntilupamäärät. Pyyntilupamäärät annetaan tiedoksi riistanhoitoyhdistyksille, jotka välittävät tiedon pyyntiluvan hakijoille. Pyyntiluvanhakijat anovat pyyntiluvat ja riistanhoitopiiri myöntää ne.
- 2) Sidoryhmäneuvottelujen jälkeen riistapäällikkö ehdottaa ”suositeltavat” pyyntilupamäärät, jotka annetaan tiedoksi riistanhoitoyhdistysten kautta pyyntiluvanhakijoille, jotka anovat pyyntiluvat ja jotka riistanhoitopiiri sitten myöntää.
- 3) Kukin pyyntiluvan hakija hakee pyyntiluvat vapaan harkintansa mukaan.

Puolet (51 %) vastanneista raportoi pyyntilupaprosessin etenevän vaihtoehdon 1 mukaisesti. Vajaa 29 prosenttia näki prosessin etenevän vaihtoehdon 2 ja joka kymmenes vaihtoehdon 3 mukaisesti. Lisäksi joka kymmenes katsoi prosessin etenevän riistanhoitopiirissään jollain muulla tavalla. Heistä monet tarkensivat lupaprosessin kulkua tai kertoivat sen etenevän yhteishakumennettelyllä.

Tulosten perusteella on nähtävissä, että vain harvassa riistanhoitopiirissä edetään prosessissa ainaakaan vuodesta toiseen selkeästi tietyn kaavan mukaisesti, sillä näkemykset pyyntilupien myöntämisen kulusta vaihtelivat riistanhoitopiirin sisällä. Yhdessäkään riistanhoitopiirissä eivät kaikki vastaajat olleet yksimielisiä prosessin etenemistavasta. Ainoastaan Uudenmaan riistanhoitopiirissä katsottiin pyyntilupien myöntämisprosessiin etenevän joko vaihtoehdon 1 tai 2 mukaisesti, jotka olivat melko lähellä toisiaan. Kaikissa muissa riistanhoitopiireissä osa vastaajista näki myös käytettävän vaihtoehtoa 3, tai prosessin etenevän jollain muulla tavalla.

Kokonaisuudessaan pyyntilupien myöntämisprosessin arveltiin sujuneen useimmiten ongelmitta. Kuitenkin joka kymmenes vastaaja löysi siinä ongelmia. Kriittisesti suhtautuvien osuus vaihteli tilastollisesti merkitsevästi riistanhoitopiireittäin ($P < 0,005$). Suhteellisesti eniten kriittisesti suhtautuvia oli Lapin riistanhoitopiirissä, jossa neljännes näki pyyntilupaprosessin ongelmalliseksi. Myös Pohjois-Karjalan riistanhoitopiirissä suhteellisen moni (19 %) katsoi, että prosessi ei aina suju syystä tai toisesta ongelmitta. Kaikkein vähiten kriittisesti prosessiin suhtauduttiin Pohjois-Hämeen ja Varsinais-Suomen riistanhoitopiireissä. Niissä vain muutama vastaaja oli havainnut pyyntilupien myöntämisen kokonaisprosessissa ongelmia.

Esitetyistä ongelmista nousi esiin erityisesti näkökanta riistanhoitopiirien ja -yhdistysten erilaisesta näkemyksestä sopivista pyyntilupamääristä. Monet vastaajat toivat esiin, että riistanhoitopiirit eivät ota huomioon riistanhoitoyhdistysten antamia lausuntoja. Vastaajat esittivät esimerkiksi seuraavanlaisia kommentteja ongelmista:

”Riistanhoitopiirissä ei anneta arvoa riistanhoitoyhdistyksen lausunnolle, siellä tiedetään paremmin hirvikannan suuruus kuin paikallistasolla.”

”Erilaisia näkemyksiä piirin ja yhdistyksen välillä.”

”Riistanhoitoyhdistys puolti, mutta piiri ei antanut lupia, vaikka metsävahinkoja oli.”

”Rhp:ssä ei aina tunneta syrjäisempien alueiden tilannetta.”

”Rhp on muuttanut perusteltuja puoltamismääriä. On vastoin parempaa tietoa myöntänyt liian suuria/liian pieniä määriä.”

”Rhp kävellyt yli rhy:n lausuntojen.”

”Lupia myönnettäessä riistanhoitoyhdistyksen kantaa pitäisi kunnioittaa riistanhoitopiirissä. Jos jokin seura hakee enemmän lupia, kuin mitä riistanhoitoyhdistys puoltaa, riistanhoitopiiri ei saisi missään nimessä puoltaa sitä.”

Lisäksi kommentoitiin esimerkiksi sirpalealueiden mukanaan tuomia ja naapuririistanhoitoyhdistysten ja metsästysseurojen välisten kiistojen aiheuttamia ongelmia. Riistanhoitopiirejä moitittiin myös yksittäisten metsästysseurojen suosimisesta tai liiallisesta holhoavuudesta ja epäselvästä käytännöstä. Toisaalta vastaajat esittivät myös kritiikkiä tiedon panttaamisesta valitusasioissa.

Myönnettyjen hirvenpyyntilupien määrä oli kolmen neljänneksen mielestä mitoitettu oikein ja hirvien määrä riistanhoitopiirin alueella oli pysynyt sopivalla tasolla. Kuitenkin neljännes vastanneista katsoi, että pyyntilupia oli myönnetty joko liikaa tai liian vähän. Tyytyväisyys pyyntilupamäärän mitoitukseen vaihteli tilastollisesti merkitsevästi riistanhoitopiireittäin ($P < 0,001$).

Kaikkein tyytyväisimpiä vastaajat olivat Uudenmaan riistanhoitopiirissä, jossa 92 prosenttia vastanneista hallituksen jäsenistä katsoi, että myönnettyjen hirvenpyyntilupien määrä oli pitänyt hirvien määrän sopivalla tasolla riistanhoitopiirissä. Kriittisimmin suhtautuivat vastaajat Lapin, Oulun ja Kainuun riistanhoitopiireissä. Niissä 30–40 prosenttia katsoi, että lupamäärän mitoitus ei ollut täysin onnistunut. Useimmat kriittisesti suhtautuvat näissä mainituissa kolmessa riistanhoitopiirissä katsoivat, että lupia oli myönnetty liian vähän. Myös pienemmässä mittakaavassa, eli oman riistanhoitoyhdistyksen tasolla tarkasteltuna, valtaosa (75 %) vastaajista näki, että myönnettyjen pyyntilupien mitoitus oli onnistunut hyvin, ja hirvien määrä oli pysynyt sopivalla tasolla.

4.4.2 Pyyntilupien hakeminen, myöntäminen ja tarvittavat lausunnot

Hirven pyyntiluvan myöntäminen edellyttää, että sen hakijalla on käytettävissä yhtenäinen metsästykseen sopiva alue, jonka pinta-ala on vähintään 1000 hehtaaria. Pyyntilupien hakemisen tulee tapahtua huhtikuun loppuun mennessä ja pyyntiluvat myönnetään 10. elokuuta mennessä. Riistanhoitopiirien hallitusten jäseniltä tiedusteltiin, onko nykyinen pyyntilupien hakeminen aikatauluineen, 1000 hehtaarin pinta-ala- ja alueen yhtenäisyysvaatimuksineen tarkoituksenmukainen.

Nykyisen kaltaisen hakumenettelyn pinta-alavaatimuksineen ja aikataulutuksineen näki melkein 90 prosenttia vastanneista riistanhoitoyhdistysten hallitusten jäsenistä tarkoituksenmukaiseksi. Jotkut (38 vastaajaa) vastaajat esittivät kuitenkin toiveita pinta-alavaatimuksen pienentämisestä esimerkiksi 500 hehtaariin. Tätä näkemystä perusteltiin usein metsien pirstoutumisella ja sillä, että pyyntilupien myöntämisessä tulisi pikemminkin ottaa huomioon hirvitiheys eikä pelkästään pinta-alaa. Mutta toisaalta jotkut vastaajat korostivat aivan erityisesti juuri alueen pinta-ala- ja yhtenäisyysvaatimuksen tärkeyttä. Monet vastaajat pitivät aikataulutusta liian kireänä ja toivoivat, että sitä voitaisiin myöhentää.

Vastaajilta tiedusteltiin myös pyyntilupien myöntämiseen tarvittavien lausuntojen tarpeellisuutta. Riistanhoitoyhdistysten hallitusten jäsenet katsoivat miltei yksimielisesti (95 %), että riistanhoitoyhdistysten lausunnot ovat pyyntilupien myöntämisen kannalta tarpeellisia. Mieliä pidettä perusteltiin paikallistuntemuksella. Viisi prosenttia kaikista vastanneista näki riistanhoitoyhdistysten lausunnot tarpeettomiksi. Heistä monet katsoivat, että lausuntojen antaminen on ylipäätään turhaa, sillä metsästysseurat ja -seurueet tuntevat omat alueensa parhaiten. Toisaalta lausuntoja pidettiin joissakin tapauksissa turhina, koska niillä ei uskottu olevan mitään merkitystä riistanhoitopiiriin päätöksenteossa.

Vajaa viidennes vastaajista katsoi, että riistanhoitoyhdistysten lausuntojen lisäksi tarvittaisiin muitakin lausuntoja päätöksenteon tueksi. Heistä valtaosa (yhteensä 107 mainintaa) piti tärkeänä, että maanomistajien edustajilta pyydetäisiin myös lausunto. Lisälausuntojen tarve vaihteli riistanhoitopiireittäin tilastollisesti merkitsevästi ($P < 0,05$), mutta sillä, omistiko vastaaja itse metsää, ei ollut merkitystä.

Kainuun riistanhoitopiirissä vastaajista yli kolmannes (36 %) toivoi lausuntoa myös muualta kuin riistanhoitoyhdistyksestä. Lisäksi esimerkiksi Oulun ja Uudenmaan riistanhoitopiireissä noin neljännes vastaajista toivoi lausuntoa muualta kuin riistanhoitoyhdistyksestä. Lausunnonantajiksi ehdotettiin useimmiten metsänhoitoyhdistystä, metsäkeskusta tai ylipäätään maaomistajia. Monet toivoivat lausuntoa myös liikenneviranomaisilta (yhteensä 36 mainintaa) tai poliisilta. Varsinais-Suomen riistanhoitopiirissä vain 10 prosenttia toivoi vastaavanlaista lausuntoa.

Päätösvallan hirvenpyyntilupa-asioissa toivottiin säilyvän jatkossakin riistanhoitopiireillä, sillä 88 prosenttia vastanneista katsoi, että riistanhoitopiiri on ainoa oikea taho pyyntilupapäätösten tekijäksi. Osa vastaajista (63 mainintaa) piti nykyistä parempana päätöksentekotahona riistanhoitoyhdistystä ja muutama vastaaja siirtäisi mielellään päätöksenteon esimerkiksi metsänhoitoyhdistykselle.

Noin 41 prosenttia riistanhoitoyhdistysten hallituksen jäsenistä katsoi, että nykyinen aluetaso, jolle pyyntiluvat on määritetty, on jatkossakin sopiva. Mutta runsas kolmannes (35 %) vastaajista piti riistanhoitoyhdistyksittäin tapahtuvaa ja 17 prosenttia hirvitalousalueittaista pyyntilupien määrittämistä nykyistä parempana. Lisäksi jotkut vastaajat ehdottivat että pyyntiluvat määritettäisiin sekä riistanhoitopiireissä että -yhdistyksissä. Tätä vaihtoehtoa perusteltiin sillä, että toisella on kokonaistieto ja toisella paikallinen tieto hallussaan. Vastauksissa tuotiin esiin myös kunnittainen ja metsästysseuroittainen määrittäminen.

Kyselylomakkeen lopussa vastaajille oli jätetty tilaa myös vapaille kommenteille. Hyvin monet (yhteensä noin 200 vastaajaa) käyttivät tätä mahdollisuutta hyväkseen ja kommentteja kertyi runsaasti. Näistä kommentteista osa koski muun muassa pyyntilupapäätöksen tekijätahoa ja osa riistanhoitoyhdistysten lausuntoja. Riistanhoitoyhdistysten hallitusjäsenet esittivät muiden muassa seuraavanlaisia kommentteja lausunnoista ja päätöksentekotahosta:

”Paikallisia riistanhoitoyhdistyksiä tulisi kuunnella päätöksenteossa nykyistä enemmän.”

”Rhy:llä ei ole selkeää tehtävää – lausunnon antaminen ei ole tarpeen. Seurat voivat toimia suoraan piiriin.”

”Rhy:n lausunto välistä pois. Pitäisi uskoa seuroja. Nykyinen päätöksentekoprosessi on liian kankea.”

”Riistanhoitoyhdistykset voisivat itsenäisemmin päättää kaatolupamääristä alueellaan. Piirit ovat liian isoja ja liikkeet hitaita. Paikallistasolla voisi nopeammin reagoida muuttuviin tilanteisiin.”

tai

”Nykyinen systeemi on vakiintunut ja toimiva. Lisäbyrokratian tuomista pitäisi välttää.”

”Hirviasiat ovat hyvässä ammattitaitoisessa hoidossa. Hirvikantaa säädellään tehokkaasti ja ilmaiseksi.”

4.4.3 Kokemuksia lausunnon antamisesta riistanhoitoyhdistyksessä

Seuraavassa tarkastellaan riistanhoitoyhdistysten hallitusjäsenten mielipiteitä ja kokemuksia pyyntilupia koskevien lausuntojen antamisesta. Lisäksi tarkastellaan vastaajien arvioita päätöksenteosta hirvilupa-asioissa muutamien väittämien avulla.

Työskentely hirvenpyyntilupa-asioissa näyttää sujuvan riistanhoitoyhdistyksissä suhteellisen vaivattomasti. Valtaosa (89 %) raportoi, että työskentely oli ollut melko selkeää ja vaivatonta. Joka kymmenes vastaaja piti tehtävän hoitamista kuitenkin sekavahkona ja vaikeana.

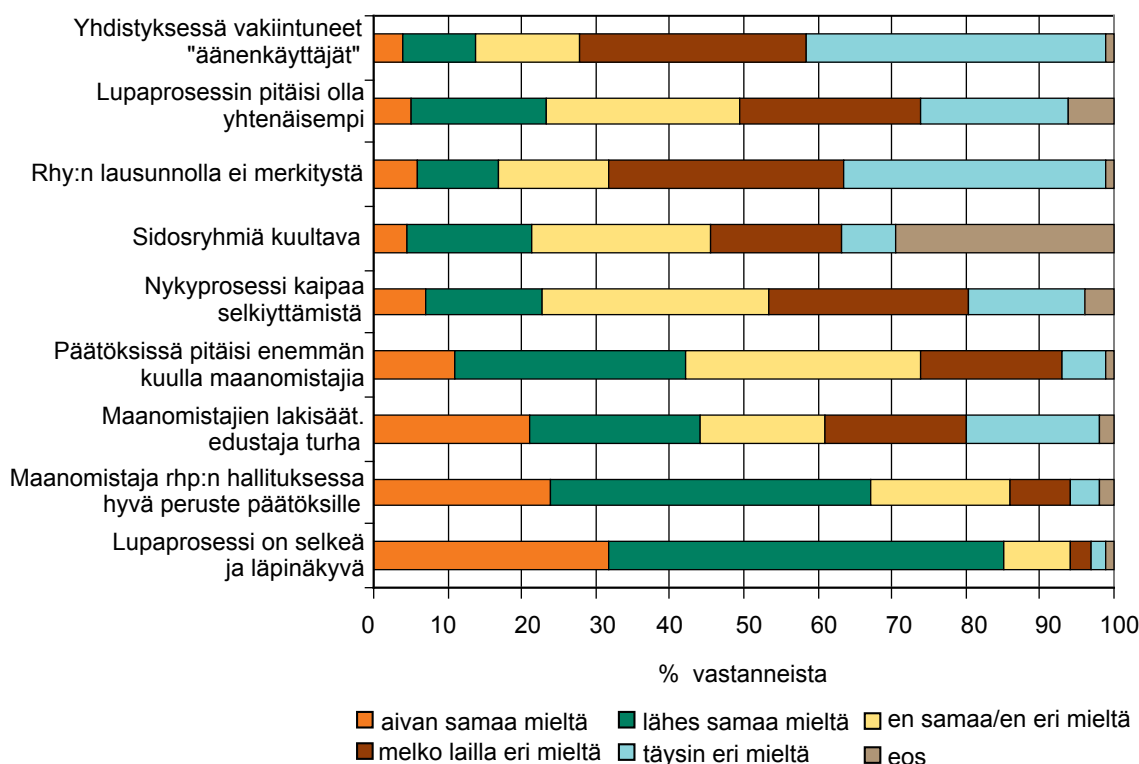
Noin 90 prosenttia vastaajista katsoi, että lausunnon antamista edeltää ainakin useimmiten eri vaihtoehtojen ja niiden vaikutusten puntarointi. Noin joka kymmenes katsoi kuitenkin, että näin tapahtuu vain harvoin, jos silloinkaan. Tietoa päätöksenteon pohjaksi saatiin myös suhteellisen hyvin, vain muutama prosentti vastanneista kertoi, että tietoa oli ollut ainoastaan huonosti saa-

tavissa. Ylipäättään työskentely näyttäisi riistanhoitoyhdistyksissä sujuvan suhteellisen hyvin, ja lähes kaikki hallitusten jäsenet kokivat myös, että he saattoivat itse vaikuttaa asioihin ja saivat äänensä kuuluville kokouksissa ja päätöksenteossa.

Kuvasta 4 nähdään selkeästi, että riistanhoitoyhdistysten hallitusten jäsenet ovat varsin tyytyväisiä nykyiseen päätöksentekotapaan hirvilupa-asioissa. Suurin osa hallitusten jäsenistä katsoo, että pyyntilupamenettely on nykyisellään selkeä ja läpinäkyvä. Vain pieni osa vastaajista näkee, että nykyprosessi kaipaa selkiyttämistä. Prosessi näyttää vastaajien mielestä toimivan hyvin.

Vastaajista suuri osa näkee myös, että maanomistajien edustaja riistanhoitopiirissä tuo mukanaan luotettavuutta oikeaan päätöksentekoon. Itse metsää omistavat hallitusjäsenet pitivät maanomistajien edustajaa selvästi tärkeämpänä kuin maata omistamattomat hallitusjäsenet (ero ryhmien välillä oli tilastollisesti merkitsevä, $P < 0,005$). Samoin maanomistajien kuulemista päätöksenteossa arvostettiin metsänomistajien joukossa useammin kuin muiden joukossa ($P < 0,001$)

Tästä huolimatta yli 40 prosenttia vastaajista mieltää oikeaksi (on ainakin lähes samaa mieltä) väittämän ”maanomistajien (lakisääteinen) edustaja riistanhoitopiirissä on mielestäni turha, sillä useimmat jäsenet ovat joka tapauksessa maanomistajia”.

Kuva 4. Riistanhoitoyhdistysten hallitusten jäsenten mielipiteitä päätöksenteosta hirvilupa-asioissa.

5 Yhteenveto ja johtopäätökset

Hirviasioihin ja suureen hirvikantaan liittyvä nyt jo vuosikausia kestänyt keskustelu on saattanut olla syy siihen, että maa- ja metsätalousministeriössä ollaan käynnistämässä hirvistrategian valmistelua (Krogell ja Nyman 2007). Hirvistrategian valmisteluvaatimus on kirjattu myös kansalliseen metsäohjelmaan (Kansallinen metsäohjelma... 2008). Tällaisen prosessin yhteydessä on mahdollista tarkastella myös lainsäädäntöä ja nykyisiä käytäntöjä. Lainsäädännön tarkastaminen edellyttää luonnollisesti myös ongelmakohtien ja kehittämistarpeiden esiin nostamista.

Tässä tutkimuksessa pyrittiin löytämään mahdollisia ongelmakohtia pyyntilupajärjestelmässä riistanhoitoyhdistysten hallitusten näkökulmasta tarkasteltuna. Tutkimuksessa tarkasteltiin riistanhoitoyhdistysten hallitusten jäsenkoostumusta ja selvitettiin jäsenten mielipiteitä nykyisestä hirvenpyyntilupien anomis- ja myöntämisprosessista ja sen tarkoituksenmukaisuudesta. Lisäksi selvitettiin hallitusjäsenten tietolähteitä ja tiedonkulkua eri sidosryhmissä ja niiden kautta sekä sidosryhmäneuvottelujen merkitystä. Erityisesti tutkimuksessa tarkasteltiin hirvenpyyntilupien myöntämisprosessin kulkua, sen eri osavaiheiden aikataulutusta ja tarkoituksenmukaisuutta. Keskeisenä osana tarkastelussa olivat myös riistanhoitoyhdistysten antamat lausunnot pyyntiluvista sekä niiden merkitys. Samankaltainen tutkimus on tehty myös riistanhoitopiirien hallitusten jäsenille (Aarnio ym. 2008a). Siinä tarkasteltiin edellä esitettyjä prosesseja riistanhoitopiirien hallitusten jäsenten näkökulmasta.

Aineisto kerättiin postikyselyllä. Vastausprosentti (keskimäärin 77) oli kaikissa riistanhoitopiireissä korkea lukuun ottamatta Ruotsinkielisen Pohjanmaan riistanhoitopiiriä (vastausprosentti 30). Siellä monet jättivät vastaamatta, koska kysymyslomaketta ei kustannussyistä voitu kääntää ruotsiksi. Ruotsinkielisen Pohjanmaan osalta tuloksiin on tästä syystä suhtauduttava varauksella.

Riistanhoitoyhdistysten hallituksiin valikoituu varsin usein metsää omistavia metsästäjiä, sillä vastanneista melkein kolme neljästä oli itse metsänomistaja. He omistivat metsää keskimäärin 82 hehtaaria. Tämä on suhteellisen paljon, kun otetaan huomioon, että metsää omistettiin Suomessa vuonna 2000 keskimäärin 37 hehtaaria (Karppinen ym. 2002), ja viimeisimmän Metsätalostollisen vuosikirjan (2008) mukaan metsänhoitomaksua maksavien metsälöiden metsämaan keskipinta-ala on 31 hehtaaria. Se on melko paljon myös verrattaessa heitä suomalaisiin metsästäjiin, joista metsää omistaa vajaa puolet ja joilla metsää on keskimäärin runsaat 50 hehtaaria (Petäjistö ym. 2004). Toisaalta tämä on selkeästi vähemmän kuin riistanhoitopiirien hallitusten jäsenten omistama 116 hehtaarin keskimääräinen metsäpinta-ala (Aarnio ym. 2008a). Näyttäisikin siltä, että riistaorganisaation luottamustoimissa metsänomistajuuden merkitys kasvaa edettäessä organisaation ylemmille tasoille.

Ammattiasemaltaan riistanhoitoyhdistysten hallituksissa oli palkansaajia lähes 40 %. Sen sijaan runsaan 20 %:n edustuksella maa- ja metsätalousyrittäjillä oli selvä yliedustus, koska metsästäjäkyselyn (Petäjistö ym. 2004) mukaan ainoastaan noin 10 % kaikista metsästäjistä oli maa- ja metsätalousyrittäjiä. Eläkeläisten ja yrittäjien osalta edustus vastasi ammattiasemien mukaisia suhteellisia osuuksia.

Hirvenmetsästyksen liittyvät asiat vaativat varmasti suhteellisen paljon riistanhoitoyhdistyksen hallituksen työpanoksesta. Ainakin käytännön asiantuntemusta riistanhoitoyhdistysten hallituksista löytyy, koska peräti 97 prosenttia kyselyyn vastanneista hallituksen jäsenistä harrasti itse hirvenmetsästystä. Tutkimuksen mukaan kuitenkin vain vajaa puolet metsästäjistä harrastaa hirvenmetsästystä (Petäjistö ym. 2004). Voiko tästä vetää johtopäätöksen, että pelkästään pien-

riistanmetsästäjät joutuvat riistanhoitoyhdistyksissä hirvenmetsästäjien hallinnoimiksi? Toisaalta voidaan olettaa myös, että pienriistanmetsästys ei vaadi yhtä paljon hallinnollista työskentelyä kuin hirvenmetsästys eli se toimii ikään kuin omalla painollaan.

Tämän tutkimuksen perusteella voidaan nähdä, että riistanhoitoyhdistysten hallitusten jäsenet ovat suhteellisen tyytyväisiä nykytilaan, eikä suurempia muutoksia nykyjärjestelmään toivota. Proses- sin katsottiin suurelta osin sujuneen kaikilta osin melko lailla ongelmitta. Hirvikannan koon, ke- hityksen ja tiheyden suhteen vastaajat ilmoittivat tärkeimmäksi tiedonlähteekseen oman seuran ja sen jäsenet sekä omat havainnot. Päätöksenteon tukena tällaiset tietolähteet ovat kuitenkin hyvin subjektiivisia. Pyyntilupa-asioista päätettäessä hallituksen jäsenten olisikin mieluummin tukeu- duttava enemmän riistanhoitopiirin tuottamiin objektiivisiin tietoihin sekä piirin että naapuriyh- distysten hirvikannasta ja sen kehityksestä. Kaksi kolmesta päätöksenteossa puutteita kokeneista vastaajista halusi enemmän tietoa nimenomaan hirvikannan koosta ja kehityksestä sekä erityisesti alueittaista tietoa riistanhoitopiirin sisältä.

Vapaaehtoisia, mutta nykyisin yleistyneitä, sidosryhmäneuvotteluja riistanhoitopiiritasolla pide- tään tarpeellisina ja tarkoituksenmukaisina. Useimmiten niihin myös osallistuvat kaikki tarpeel- liset tahot. Lisäksi osa yhdistyksistä järjestää itse myös paikallisia sidosryhmätapaamisia, joita pidettiin hyvinkin hyödyllisinä ja tarpeellisina. Kuitenkin riistanhoitopiirien järjestämien sidos- ryhmäneuvottelujen osalta voidaan todeta, että tulosten perusteella monissa riistanhoitopiireissä liian moni yhdistyksen hallituksen jäsen ei tuntenut koko sidosryhmäkäytäntöä, sillä mukana oli- vat useimmiten olleet ainoastaan hallitusten puheenjohtajat. Vain neljännes riistanhoitoyhdistys- ten hallitusjäsenistä oli itse ollut joskus neuvotteluissa.

Riistanhoitopiireittäin oli kuitenkin suuria eroja. Joissakin riistanhoitopiireissä melkein puolet yhdistysten hallitusjäsenistä oli joskus ollut mukana neuvotteluissa, mutta joissakin piireissä vain puheenjohtaja oli ollut mukana. Riistanhoitoyhdistysten hallitusjäsenet toivovat myös enemmän tietoa sidosryhmäneuvotteluista ja valittavat, että eivät tiedä mitä niissä tapahtuu.

Riistanhoitoyhdistyksissä tulisi harkita, voitaisiinko yhdistysten hallitusten jäseniä kierrättää osal- listumisessa neuvotteluihin. Toinen vaihtoehto olisi, että mietittäisiin voitaisiinko neuvotteluihin ottaa mukaan myös metsästysseurojen edustajia tai useampia hallitusjäseniä. Monet vastanneiden kirjoittamat kommentit tukevat tämän suuntaista ajatusta. Myös käytännön yhtenäistäminen ai- nakin riistanhoitopiirien sisällä ja mahdollisesti myös koko maassa toisi selkeyttä ja avoimuutta neuvottelukäytäntöihin. Tämä myös lisäisi neuvottelujen uskottavuutta ja voisi helpottaa myös päätöksentekoprosessia riistanhoitoyhdistystasolla.

Kyselyyn vastanneista 85 prosenttia oli aivan samaa tai lähes samaa mieltä väittämän “lupapro- sessi on nykyisellään selkeä ja läpinäkyvä” kanssa. Pyyntilupaprosessia ei ole kuitenkaan oh- jeistettu kovin tarkasti, ja tämä näkyy myös tämän tutkimuksen tuloksissa. Vaikka varsinaisen pyyntilupien myöntämisen prosessin katsotaan yleensä sujuvan suhteellisen hyvin ja ilman suurem- pia ongelmia, ei prosessin kulku ole läpinäkyvä eikä ilmeisestikään kyllin selkeä, niin että kaik- ki ymmärtäisivät sen etenemisen (ks. myös Aarnio ym. 2008a). Tämä näkyy siinä, että vastaajat samasta riistanhoitopiiristä ja samasta riistanhoitoyhdistyksestäkin saattavat olla aivan eri mieltä pyyntilupien myöntämisen prosessin etenemisestä. Saman riistanhoitopiirin alueella voidaan kokea, että prosessi etenee neljälläkin eri tavalla. Yhdessäkään riistanhoitopiirissä eivät kaikki vastaajat olleet yksimielisiä prosessin etenemisestä. Kun prosessin etenemistä ei ymmärretä, se voi johtaa siihen, että pyyntilupien anojat kokevat tullessa eriarvoisesti kohdelluiksi. Myös lausunnonan- tajiin joukossa saatetaan kokea prosessi eriarvoiseksi eri riistanhoitoyhdistysten välillä. Näistä

syistä on selvää, että prosessi kaipaisi selkiyttämistä ja ohjeistamista. Selkiyttämisen lisäksi myös tiedottaminen ja informointi prosessin kulusta olisi hoidettava nykyistä avoimemmin.

Tyytyväisimpiä myönnettyihin kaatolupamääriin olivat hallitusten jäsenet Uudenmaan riistanhoitopiirissä, jossa kaatoprosentit ovat viime vuosina olleet selvästi koko maan keskiarvoa alhaisempia. Sen sijaan Kainuun, Oulun ja Lapin riistanhoitopiireissä vastaajat olivat selvästi tyytymättömiä harjoitettuun pyyntilupakäytäntöön. Tämä on ollut varmasti seurauksena Pohjois-Suomen viime vuosien suurista kaatomääristä ja korkeista kaatoprosenteista, jolloin osa kokee saavansa liikaa ja osa liian vähän lupia.

Pyyntilupien määrittämiseen eri aluetasoilla vastaajat suhtautuivat hyvin eri tavalla. Vaikka nykyiseen tilanteeseen oltiin lupakäytännön suhteen hyvin tyytyväisiä, niin siitä huolimatta ainoastaan noin 40 prosenttia vastaajista piti riistanhoitopiiritasoa oikeana pyyntilupien määrittämiselle. Sen sijaan lähes yhtä paljon (35 %) piti sopivana riistanhoitoyhdistystasoa. Lisäksi hirvitalousaluetta piti sopivana vajaan 20 prosenttia vastaajista. Toisin sanoen yli puolet hallituksen jäsenistä näki muun kuin nykyisen pyyntilupien päätöksentekotason sopivaksi. Monissa vastaajien kommentoissa tyytymättömyys tuli myös konkreettisesti esille. Tulos antaa ainakin syyn tarkastella nykyisen päätöksenteon tason toimivuutta ja tarkoituksenmukaisuutta.

Joissakin riistanhoitopiireissä riistanhoitoyhdistysten hallitusten jäsenet olivat muita tyytymättömiä prosessin kulkuun. Suhteellisesti eniten kriittisesti suhtautuvia oli Lapin riistanhoitopiirissä, jossa neljännes vastanneista näkee, että pyyntilupaprosessissa on heikkouksia. Kriittisyys saattaa johtua maanomistuksellisista syistä, valtion mailla metsästyksessä tai erilaisista toimintatavoista. Myös kulttuuriset erot saattavat vaikuttaa tyytymättömyyteen.

Kirjallisuus

- Aarnio, J., Härkönen, S., Petäjistö, L. & Selby, A. 2008a. Hirvikannan nykyisen säätelyjärjestelmän ajanmukaisuus ja toimivuus riistanhoitopiirien hallitusten näkökulmasta. Metlan työraportteja 92. 24 s.
- Aarnio, J., Petäjistö, L., Selby, A. & Heikkilä, R. 2008b. Hirvikannan kasvun vaikutus metsästyshalukkuuteen. Suomen Riista 54: 16–27.
- Bisi, J. 2002. Uutta hirvipolitiikkaa ”pankkiluvilla”. Metsästäjä 1: 26–31.
- Hakkila, P. & Kärkkäinen, M. 1999. Hirvestäjä metsänomistajan kukkarolla. Metsätieteen aikakauskirja 1:139–146.
- Heikkilä, R. & Aarnio, J. 2001. Forest owners as moose hunters in Finland. *Alces* 27 (1):89–95.
- Härkönen, S. 2007. Onko nykyinen hirvikannan säätelyjärjestelmä aikansa elänyt? Julkaisussa: Härkönen, S. & Hiedanpää, J. (toim.). Poliittinen hirvi - yhteiskuntatieteellisen hirvitutkimuksen haasteet. Metlan työraportteja 47: 42–44.
- Kansallinen metsäohjelma 2015. 2008. Lisää hyvinvointia monimuotoisista metsistä. Valtioneuvoston periaatepäätös 27.3.2008.
- Karppinen, H., Hänninen, H. & Ripatti, P. 2002. Suomalainen metsänomistaja 2000. Metsäntutkimuslaitoksen tiedonantoja 852. 84 s.
- Krogell, C. & Nyman, M. 2007. Suomen hirvipolitiikka ja sen tulevaisuus. Julkaisussa: Härkönen, S. & Hiedanpää, J. (toim.). Poliittinen hirvi - yhteiskuntatieteellisen hirvitutkimuksen haasteet. Metlan työraportteja 47: 14–15.
- Löyttyniemi, K. & Lääperi, A. 1988. Hirvi ja metsätalous. Helsingin yliopisto. Maatalous- ja metsäeläintieteen laitos. Julkaisuja 13.

- Metsätilastollinen vuosikirja 2008. SVT: Maa-, metsä- ja kalatalous 2007. 458 s.
- Pellikka, J. 2008. Miten kehittää riistanhoitopiirin hirvisidosryhmäneuvotteluja. Sarvi. Riista-asioiden uutiskirje 1/2008. www.rktl.fi/www.riista.fi/www.metsa.fi/www.mmm.fi
- Pellikka, J. & Salmi, P. 2007. Osallisuus suurriistakantojen sidosryhmäneuvotteluissa – keitä maakunnallisissa riista-asioissa kuullaan? Suomen Riista 53: 64–75.
- Pellikka, J. & Salmi, P. 2008. Collaborative moose hunting planning: a Finnish case. Human Dimensions of Wildlife 13: 400–415.
- Pellikka, J., Härkönen, S., Hiedanpää, J. & Jaakkola, J. 2008. Hirvenmetsästysseurueiden käsityksiä sidosryhmien suhtautumisesta pyyntilupien käyttöön. Suomen Riista 54: 28–40.
- Petäjistö, L. 2002. Metsänomistajien käsityksiä hirvikannan koosta, sen säätelystä ja metsävahingoista. Metsäntutkimuslaitoksen tiedonantoja 863.
- Petäjistö, L., Aarnio, J., Horne, P., Koskela, T. & Selby, A. 2004. Hirvenmetsästäjien motiivit ja käsitykset sopivasta hirvikannan koosta. Metsäntutkimuslaitoksen tiedonantoja 928. 26 s.
- Petäjistö, L., Aarnio, J., Horne, P., Koskela, T. & Selby, A. 2005. Kansalaismielipide hirvikannasta ja sen säätelystä. Metsäntutkimuslaitoksen tiedonantoja 945. 27 s.+ liite.
- Pusenius, J., Tykkyläinen, R., Wallén, M., Karhapää, A., Pesonen, M., Kohvakka, J. & Murto K. 2008. Hirvikannan koko ja vasatuotto vuonna 2007. Julkaisussa: Wikman, M. (toim.). Riistakannat 2008: riistaseurantojen tulokset. Riista- ja kalatalous – Selvityksiä 18: 8–13.
- Selby, A., Petäjistö, L., Koskela, T. & Aarnio, J. 2005. Ikääntyminen hirvenmetsästysseurojen tulevaisuuden ongelmana? Suomen Riista 51:69–82.
- Selby, A., Petäjistö, L. & Koskela, T. 2008. Hirvenmetsästäjien asenteet metsästysseurojen uudistumista kohtaan. Suomen Riista 54: 41–57.
- Turunen, M. 2003. Söikö hirvi eläkkeet ja lastemme unelmat? Metsälehti 1.
- Vajavaara, R. 2007. Hirveä ikävä? Metsästäjä 1: 2.
- Valtiontalouden tarkastusvirasto. 2005. Hirvikannan säätelyjärjestelmä. Valtiontalouden tarkastusviraston tarkastuskertomus 100. 48 s.

METLA

Päätöksenteko hirviasioissa-tutkimus

Riistanhoitoyhdistyksen hallituksen jäsenet

A - TAUSTA

1. Riistanhoitopiiri, johon yhdistyksenne kuuluu _____

2. Missä roolissa olette riistanhoitoyhdistyksen (rhy) hallituksessa?

1 puheenjohtaja 2 varapj. 3 jäsen

3. Kuinka kauan olette olleet rh-yhdistyksen hallituksen jäsenenä? yhteensä _____ vuotta

4. Edustatteko rhy:n hallituksessa Metsähallitusta? 1 en 2 kyllä

5. Toimitteko rhy:n hallituksen lisäksi myös jossakin muussa tehtävässä riistahallinnossa?

3 kyllä, missä _____ 2 toimin aiemmin 1 en

6. Mikä on ammattinne/ammattiasemanne

1 maa- tai metsätalousyrittäjä

2 muu itsenäinen yrittäjä, ala _____ (esim. metsäkone, luontoyrittäjä)

3 palkansaaja, ala _____

4 eläkeläinen, aikaisempi ammatti _____

7. Vastaajan ikä _____ vuotta

8. Miltä alalta Teillä on ammatillista koulutusta (esim. riista-ala, metsäala, kaupallinen ala)

_____ ei ammatillista koulutusta

9. Omistatteko itse (tai puolisonne, itse perikunnan jäsenenä) metsää?

1 ei 2 kyllä _____ ha entä peltoa? 1 ei 2 kyllä _____ ha

10. Ovatko hirvet tai muut hirvieläimet aiheuttaneet Teille valtion varoista korvattavia vahinkoja?

hirvet 1 ei 2 kyllä, missä? 21 metsä 22 maatalous 23 liikenne

muut hirvieläimet 1 ei 2 kyllä, missä? 21 metsä 22 maatalous 23 liikenne

11. Entä vahinkoja, joita ei ole korvattu?

1 ei 21 kyllä, mutta vahingot ovat olleet vähäisiä

22 kyllä, vahingot ovat olleet kohtalaisia, mutta en ole

221 saanut 222 hakenut niistä korvausta

Liite

12. Harrastatteko itse pienriistan metsästystä?

1 en 2 kyllä, vuodesta _____ lähtien

13a. Harrastatteko itse hirvenmetsästystä?

1 en 2 kyllä, vuodesta _____ lähtien

13b. Jos harrastatte hirvenmetsästystä, mikä on asemanne seurueessa (johtaja, varajohtaja, ampuja, koiranohjaaja, ajomies, jne.)? _____

B - TIEDONKULKU HIRVENPYyntILUPA-ASIOISSA

14. Miten tärkeitä ovat olleet seuraavat tahot tiedonlähteinä oman luottamustoimenne kannalta?

	erittäin tärkeä	tärkeä	ei kovin tärkeä	ei lainkaan tärkeä	eos (en osaa sanoa)
a) Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos	5 ☐	4 ☐	3 ☐	2 ☐	1 ☐
b) Maa- ja metsätalousministeriö	5 ☐	4 ☐	3 ☐	2 ☐	1 ☐
c) Metsästäjien keskusjärjestö (MKJ)	5 ☐	4 ☐	3 ☐	2 ☐	1 ☐
d) Tiehallinto	5 ☐	4 ☐	3 ☐	2 ☐	1 ☐
e) Maa- ja metsätaloustuottajain keskusliitto	5 ☐	4 ☐	3 ☐	2 ☐	1 ☐
f) Oma riistanhoitopiiri	5 ☐	4 ☐	3 ☐	2 ☐	1 ☐
g) Oma riistanhoitoyhdistys	5 ☐	4 ☐	3 ☐	2 ☐	1 ☐
h) Suomen Metsästäjäliitto (SML)	5 ☐	4 ☐	3 ☐	2 ☐	1 ☐
i) SML:n piirit	5 ☐	4 ☐	3 ☐	2 ☐	1 ☐
j) Metsästysseurat ja -seurueet	5 ☐	4 ☐	3 ☐	2 ☐	1 ☐
k) Yksittäiset maanomistajat	5 ☐	4 ☐	3 ☐	2 ☐	1 ☐
l) Poliisi	5 ☐	4 ☐	3 ☐	2 ☐	1 ☐
m) Toiset riistanhoitoyhdistykset	5 ☐	4 ☐	3 ☐	2 ☐	1 ☐
n) Metsäkeskus	5 ☐	4 ☐	3 ☐	2 ☐	1 ☐
o) Metsänhoitoyhdistykset	5 ☐	4 ☐	3 ☐	2 ☐	1 ☐
p) Muu, mikä _____	5 ☐	4 ☐			

Entä mikä on tärkein _____

15. Miten tärkeitä omalta kannaltanne ovat seuraavat tiedonlähteet pyyntilupien lausunto/ myöntämisen kulkuprosessissa

	erittäin tärkeä	tärkeä	ei kovin tärkeä	ei lainkaan tärkeä	en osaa sanoa
a) Riistapäällikkö	5 ☐	4 ☐	3 ☐	2 ☐	1 ☐
b) Riistanhoitopiiri	5 ☐	4 ☐	3 ☐	2 ☐	1 ☐
c) Oman rhy:n toiminnanohjaaja	5 ☐	4 ☐	3 ☐	2 ☐	1 ☐
d) Muut riistanhoitoyhdistykset	5 ☐	4 ☐	3 ☐	2 ☐	1 ☐
e) Muut hallituksen jäsenet	5 ☐	4 ☐	3 ☐	2 ☐	1 ☐
f) Sidosryhmäkokoukset	5 ☐	4 ☐	3 ☐	2 ☐	1 ☐
g) Metsästysseurat ja -seurueet	5 ☐	4 ☐	3 ☐	2 ☐	1 ☐
h) Metsänhoitoyhdistykset	5 ☐	4 ☐	3 ☐	2 ☐	1 ☐
i) Internet ja muu media	5 ☐	4 ☐	3 ☐	2 ☐	1 ☐
j) Muu, mikä _____	5 ☐	4 ☐			

Liite

16. Missä määrin riistanhoitoyhdistyksen hallitus saa tietoa seuraavista asioista ja mikä on tällöin tärkein tiedonlähde (esim. toiminnanohjaaja, metsänhoitoyhdistys...)?

	erittäin paljon	melko paljon	jonkin verran	ei juurikaan	tärkein tiedonlähde
a) hirvikannan kehitys, hirvitiheys	4 ☐	3 ☐	2 ☐	1 ☐	_____
b) hirvivahingot metsissä	4 ☐	3 ☐	2 ☐	1 ☐	_____
c) liikennevahingot	4 ☐	3 ☐	2 ☐	1 ☐	_____
d) maatalousvahingot	4 ☐	3 ☐	2 ☐	1 ☐	_____
e) metsästyksen kestävyys	4 ☐	3 ☐	2 ☐	1 ☐	_____
f) muu, mikä? _____					

17. Oletteko tyytyväinen saatuun tiedon laatuun?

	erittäin tyytyväinen	melko tyytyväinen	en tyytyväinen en tyytymätön	melko tyytymätön	erittäin tyytymätön	eos
a) hirvikannan kehitys, hirvitiheys	5 ☐	4 ☐	3 ☐	2 ☐	1 ☐	0 ☐
b) hirvivahingot metsissä	5 ☐	4 ☐	3 ☐	2 ☐	1 ☐	0 ☐
c) liikennevahingot	5 ☐	4 ☐	3 ☐	2 ☐	1 ☐	0 ☐
d) maatalousvahingot	5 ☐	4 ☐	3 ☐	2 ☐	1 ☐	0 ☐
e) metsästyksen kestävyys	5 ☐	4 ☐	3 ☐	2 ☐	1 ☐	0 ☐

18. Mitä tietoa toivoisitte saavanne enemmän pyyntilupaprosessin yhteydessä?

19. Keille itse välitätte saamaanne pyyntilupa-asioihin liittyvää tietoa? _____

20. Tunnetteko oman riistanhoitopiirinne toteuttaman keväisen sidosryhmäneuvottelukäytännön?

2 kyllä 1 ei

21. Oletteko itse ollut mukana oman riistanhoitopiirin järjestämissä sidosryhmäneuvotteluissa?

1 en koskaan, **siirytään kysymykseen 24** 2 kyllä (*kysymykseen 22*)

22. Millaisiksi olette kokenut sidosryhmäneuvottelut?

	aivan samaa mieltä	lähes samaa mieltä	en samaa /en eri mieltä	melkolailla eri mieltä	täysin eri mieltä	eos
a) Neuvottelut ovat olleet hyvin hyödyllisiä	5 ☐	4 ☐	3 ☐	2 ☐	1 ☐	0 ☐
b) Niissä ei saa juurikaan uutta tietoa eikä kuule uusia näkökantoja	5 ☐	4 ☐	3 ☐	2 ☐	1 ☐	0 ☐
c) Ne ovat olleet "läpihuutoilaisuuksia"	5 ☐	4 ☐	3 ☐	2 ☐	1 ☐	0 ☐
d) Ilmapiiiri niissä on ollut hyvä	5 ☐	4 ☐	3 ☐	2 ☐	1 ☐	0 ☐
e) Osapuolet ovat ajaneet niissä vain omia näkökantojaan	5 ☐	4 ☐	3 ☐	2 ☐	1 ☐	0 ☐

Liite

	aivan samaa mieltä	lähes samaa mieltä	en samaa /en eri mieltä	melkolailla eri mieltä	täysin eri mieltä	eos
if) Osapuolet ovat pyrkineet rakentamaan yhteistuumiin hyvää ratkaisua	5 ☐	4 ☐	3 ☐	2 ☐	1 ☐	0 ☐
g) Neuvottelut ovat auttaneet ennakoimaan uusia tilanteita	5 ☐	4 ☐	3 ☐	2 ☐	1 ☐	0 ☐
h) Neuvottelujen kuluessa muiden tahojen pyrkimykset ovat tulleet hyväksyttymmiksi	5 ☐	4 ☐	3 ☐	2 ☐	1 ☐	0 ☐
i) Neuvotteluilla on suuri merkitys lopullisen päätöksenteon kannalta	5 ☐	4 ☐	3 ☐	2 ☐	1 ☐	0 ☐
j) Neuvotteluissa riistaviranomaisten näkökanta on ollut voimakkaimmin esillä	5 ☐	4 ☐	3 ☐	2 ☐	1 ☐	0 ☐
k) Neuvotteluissa maanomistajien kanta on tuotu liian voimakkaasti esiin	5 ☐	4 ☐	3 ☐	2 ☐	1 ☐	0 ☐
l) Neuvotteluissa liikenneviranomaisten kanta on tuotu liian voimakkaasti esille	5 ☐	4 ☐	3 ☐	2 ☐	1 ☐	0 ☐
m) Neuvotteluissa luonnonsuojelijoiden kanta on tuotu liian voimakkaasti esille	5 ☐	4 ☐	3 ☐	2 ☐	1 ☐	0 ☐

23. Ovatko kaikki tarpeelliset tahot olleet mielestänne mukana sidosryhmäneuvotteluissa?

2 kyllä

1 ei,

puuttuvat tahot: _____

C - PÄÄTÖKSENTEKO HIRVENPYNTILUPAHAKEMUKSIA KOSKEVIEN LAUSUNTOJEN ANTAMISESSA

24. Millaiseksi olette kokenut työskentelyn hirvenpyyntilupien lausunnonantamisasioissa?

4 työskentely on selkeää ja vaivatonta

2 työskentely on ollut sekavaa ja vaikeaa

3 työskentely on ollut melko selkeää, ja vaivatonta

1 työskentely on ollut erittäin sekavaa ja vaikeaa

25. Oletteko kokenut lausunnon antamisen "aitona", jossa on puntaroitu eri vaihtoehtojen vaikutuksia hirvikantaan ja vahinkoihin?

4 kyllä pääsääntöisesti

3 kyllä useimmiten

2 harvoin

1 ei juurikaan

26. Koetteko itse hallituksen jäsenenä saaneenne äänenne kuuluviin kokouksissa ja päätöksenteossa?

3 kyllä pääsääntöisesti

2 useimmiten

1 en kovin hyvin

27. Antaako yhdistyksenne toiminnanohjaaja mielestänne riittävästi tietoa päätöksenteon pohjaksi?

4 kyllä pääsääntöisesti

3 kyllä useimmiten

2 harvoin

1 ei juurikaan

Liite

28. Järjestääkö rh-yhdistyksenne hirvenpyyntilupa-asioissa pyyntiluvanhakijoille yhteisen tilaisuuden, johon kutsutaan vähintäänkin kaikkien seurojen/seurueitten edustajat?

kyllä

ei

Miksi ei? _____

29 a) Entä järjestääkö riistanhoitoyhdistyksenne hirvenpyyntilupa-asioissa kuulemis-/infotilaisuuksia ulkopuolisten tahojen (esim. maanomistajat, liikenne tms.) edustajille?

kyllä

ei

Miksi ei? _____

29 b) Jos kyllä, kokoukset ovat mielestänne osoittautuneet

hyvin tarpeellisiksi

melko tarpeellisiksi

tarpeettomiksi

eos

30. Miten pyyntilupaprosessi etenee näkemyksenne mukaan siinä riistanhoitopiirissä, johon rh-yhdistyksenne kuuluu?

Sidosryhmäneuvottelujen jälkeen riistanhoitopiiri päättää riistanhoitoyhdistyksittäiset "suositeltavat" pyyntilupamäärät. Pyyntilupamäärät annetaan tiedoksi rh-yhdistyksille, jotka välittävät tiedon yhteisessä kokouksessa pyyntiluvanhakijoille. Pyyntiluvanhakijat anovat pyyntiluvat ja riistanhoitoyhdistys antaa puoltavan lausunnon ja rh-piiri myöntää ne.

Sidosryhmäneuvottelujen jälkeen riistanhoitopiiri päättää riistanhoitoyhdistyksittäiset "suositeltavat" pyyntilupamäärät, jotka jaetaan seuroittain riistanhoitoyhdistyksessä (hallituksen toimesta) ja annetaan tiedoksi riistanhoitoyhdistysten kautta kullekin pyyntiluvanhakijalle, jotka anovat pyyntiluvat ja jotka rh-piiri sitten myöntää.

Kukin pyyntiluvanhakija hakee pyyntiluvat vapaan harkintansa mukaan.

Ei mikään edellisistä. Kuvaillkaa lyhyesti oma näkemyksenne pyyntilupaprosessin kulusta.

31. Jos koko pyyntilupaprosessi jaetaan kolmeen eri vaiheeseen eli a) sidosryhmäneuvottelut, b) pyyntilupien hakeminen (30.4. mennessä) ja c) pyyntilupien myöntäminen (10.8. mennessä)

a1. Ovatko nykyiset rh-piirin järjestämät sidosryhmäneuvottelut mielestänne tarkoituksenmukaisia? (osallistujatahot, ajankohta, neuvottelun tavoitteet)

kyllä

ei, jos ei, miten niitä tulisi kehittää? _____

a2. Ovatko nykyiset rh-yhdistyksen järjestämät sidosryhmäneuvottelut mielestänne tarkoituksenmukaisia? (osallistujatahot, ajankohta, neuvottelun tavoitteet)

kyllä ei, jos ei, miten sitä tulisi kehittää? _____

b. Onko nykyinen pyyntilupien hakeminen mielestänne tarkoituksenmukaista? (aikataulutus, 1000 ha:n pinta-alavaatimus, alueen yhtenäisyysvaatimus)

kyllä ei, jos ei, miten sitä tulisi kehittää? _____

c. onko nykyinen pyyntilupien myöntäminen/lausuntojen laatiminen mielestänne tarkoituksenmukaista? (osallistujatahot, aikataulutus, 1000 ha:n pinta-alavaatimus, alueen yhtenäisyysvaatimus)

kyllä ei, jos ei, miten sitä tulisi kehittää? _____

32. Onko hirvenpyyntilupien myöntäminen/lausuntojen antaminen sujunut rh-yhdistyksessänne ongelmitta?

kyllä ei. Jos on ollut ongelmia, millaisia? _____

33. Onko koko pyyntilupaprosessi (a- rh-piirin järjestämät sidosryhmäneuvottelut, b- pyyntilupien hakuprosessi 30.4. mennessä ja c- pyyntilupien myöntämisprosessi 10.8. mennessä) sujunut riistanhoitopiirissänne ongelmitta?

kyllä ei. Jos on ollut ongelmia, millaisia? _____

34. Tarvitaanko riistanhoitoyhdistyksen lausuntoa pyyntilupien myöntämiseen?

kyllä ei, jos ei, miten sitä tulisi kehittää? _____

35. Tarvittaisiinko muiden tahojen lausuntoja pyyntilupien myöntämisprosessissa?

ei kyllä, jos kyllä, kenen? _____

36. Onko riistanhoitopiiri ainoa oikea taho pyyntilupapäätösten tekijäksi?

kyllä ei jos ei, mikä taho voisi tulla kysymykseen? _____

Liite

37. Millä aluetasolla pyyntilupien määrittäminen mielestänne tulisi tapahtua?

- 1 lääneittäin 2 maakunnittain 3 riistanhoitopiireittäin 4 riistanhoitoyhdistyksittäin
5 hirvitalousalueittain 6 muulla tasolla, millä _____

38. Onko myönnettyjen pyyntilupien määrä mielestänne pitänyt hirvien määrän riistanhoitopiirissänne sopivalla tasolla?

- 2 kyllä 1 ei, sillä pyyntilupia on 11 myönnetty liikaa
12 myönnetty liian vähän

39. Entä riistanhoitoyhdistyksenne alueella?

- 2 kyllä 1 ei, sillä pyyntilupia on 11 myönnetty liikaa
12 myönnetty liian vähän

40. Muutamia väittämiä päätöksenteosta hirvenpyyntilupa-asioissa

	aivan samaa mieltä	lähes samaa mieltä	en samaa en eri mieltä	melkolailla eri mieltä	täysin eri mieltä	eos
a) Lupaprosessi on nykyisellään selkeä ja läpinäkyvä	5 ☐	4 ☐	3 ☐	2 ☐	1 ☐	0 ☐
b) Lupaprosessin kulku tulisi määritellä tiukemmin ja yhtenäisemmin koskemaan koko maata	5 ☐	4 ☐	3 ☐	2 ☐	1 ☐	0 ☐
c) Päätöksenteossa pitäisi nykyistä enemmän kuunnella maanomistajia	5 ☐	4 ☐	3 ☐	2 ☐	1 ☐	0 ☐
d) Maanomistajien edustaja riistanhoitopiirin hallituksessa antaa päätöksenteolle hyvän perusteen	5 ☐	4 ☐	3 ☐	2 ☐	1 ☐	0 ☐
e) Nykyinen pyyntilupaprosessi kaipaa selkiyttämistä	5 ☐	4 ☐	3 ☐	2 ☐	1 ☐	0 ☐
f) Maanomistajien (lakisääteinen) edustaja rhp:ssä on mielestäni turha, sillä useimmat jäsenet ovat joka tapauksessa maanomistajia	5 ☐	4 ☐	3 ☐	2 ☐	1 ☐	0 ☐
g) Joudun usein antamaan periksi neuvotteluissa omista näkemyksistäni, sillä yhdistyksessämme on vakiintuneet "äänenkäyttäjät"	5 ☐	4 ☐	3 ☐	2 ☐	1 ☐	0 ☐
h) Rhy:n lausunnolla ei ole vaikutusta rh-piirin päätöksentekoon	5 ☐	4 ☐	3 ☐	2 ☐	1 ☐	0 ☐
i) Päätöksenteossa tulisi nykyistä enemmän kuunnella erilaisia sidosryhmiä	5 ☐	4 ☐	3 ☐	2 ☐	1 ☐	0 ☐

Kommentteja

Parhaimmat kiitoksemme vastauksistanne!